

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Збірник тез доповідей НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

“Службово-бойова діяльність Національної гвардії України: сучасний стан, проблеми та перспективи”

Секція 1

Оперативне мистецтво та тактика Національної гвардії України

(<http://nangu.edu.ua>)

14 березня 2019 року

м. Харків

Оргкомітет конференції

Голова оргкомітету – перший заступник начальника Національної академії з навчально-методичної та наукової роботи полковник **Морозов О.О.**

Відповідальний секретар оргкомітету:

науковий співробітник науково-організаційного відділу **Медвідь Ю.І.**
(057-739-26-68, 4-68)

Члени оргкомітету:

начальник науково-дослідного центру полковник **Приходько І.І.**;
начальник навчально-методичного центру полковник **Тробюк В.І.**;
начальник оперативно-тактичного факультету полковник **Павлов С.П.**;
начальник командно-штабного факультету полковник **Овчаренко В.В.**;
начальник факультету логістики полковник **Єманов В.В.**;
начальник гуманітарного факультету полковник **Іщенко С.О.**;
заступник начальника Київського факультету з навчально-методичної та наукової роботи полковник **Комісаров О.Г.**;
начальник відділу по роботі з особовим складом полковник **Драган Ю.А.**;
начальник відділу родів військ та служб полковник **Деркач О.В.**;
начальник науково-організаційного відділу підполковник **Морозов І.Є.**

Адреса оргкомітету: 61001, м. Харків, майдан Захисників України, 3, Національна академія Національної гвардії України, науково-організаційний відділ.

Контактні телефони: 057-739-26-02, 057-739-26-68.

Електронна адреса: nov_nangu@ukr.net

Доповіді відтворені безпосередньо з авторських оригіналів. За достовірність представлених результатів відповідальність несуть автори

Секція № 1.

Оперативне мистецтво та тактика Національної гвардії України

Керівник секції: кандидат військових наук, доцент **Лавніченко О.В.**
Заступник керівника секції: кандидат військових наук, старший науковий співробітник полковник **Бацамут В.М.**
Секретар секції: підполковник **Чепель М.О.**

Тематика секції:

- проблеми забезпечення громадської та державної безпеки силами Національної гвардії України;
- теорія оперативного мистецтва і тактики забезпечення громадської та державної безпеки силами Національної гвардії України;
- форми службово-бойового застосування і можливості формувань забезпечення громадської та державної безпеки силами Національної гвардії України;
- взаємодія, всебічне забезпечення сил і оперативне (бойове) управління у забезпеченні громадської та державної безпеки силами Національної гвардії України;
- напрями розвитку забезпечення громадської та державної безпеки силами Національної гвардії України.

УДК 355.4

Антонець В.В., кандидат військових наук, доцент, заступник начальника командно-штабного факультету з навчальної роботи – начальник навчальної частини Національної академії Національної гвардії України, полковник

**ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ
З ВРАХУВАННЯМ ДОСВІДУ ПОДІЙ 2014 РОКУ В КРИМУ
ТА НА СХОДІ УКРАЇНИ**

Сьогодні поряд з високоюмовірною загрозою широкомасштабного зіткнення з потенційним противником проявляється й безліч загроз локального характеру, які створюються практично в усіх сферах національної безпеки.

Особливість сучасної воєнно-політичної обстановки полягає в зближенні зовнішніх і внутрішніх небезпек, що визначають нарощування військових загроз національної безпеки держави. Для реалізації своїх цілей потенційний супротивник буде прагнути використовувати кризові ситуації, що об'єктивно існують у країні, приймаючи всіх необхідних заходів, аж до силового втручання, для того, щоб зазначені ситуації не були успішно вирішені.

Сутність поглядів потенційного противника на застосування сил і засобів полягає в поступовому нарощуванні зусиль диференційованого впливу на об'єкти, населення й територію країни відповідно до рівнів насильства: від «стабільної обстановки» (stable peace) до «війни» (general war) із проміжними стадіями – «нестабільна обстановка» (unstable peace) і «збройний конфлікт» (insurgency). В основі даного підходу лежать активні дії диверсійних сил і незаконних збройних формувань із широким залученням місцевого населення в підривну діяльність.

Подібні погляди ні в якому чині не можна вважати спонтанними або випадковими. І зараз це вже не тільки погляди – ми є свідками їх реалізації на практиці в Криму та на Сході України.

У світі існує кілька робочих моделей територіальної оборони, Україна, розробляючи власний варіант, орієнтується на приклад Швейцарії та країн Балтії. Українську систему, що формується, можна розглянути на прикладі міста Києва. З весни 2018 року в столиці існує бригада територіальної оборони, у яку входить шість батальйонів, їх комплектацією займаються районні військкомати. Бригада складається з організаційного ядра та військовослужбовців резерву в кількості 4 тисяч чоловік, з якими складено контракт на службу у військовому резерві строком на три роки. Резервістам нараховуються виплати (у середньому 6-8 тис. грн. у рік).

Поряд з питаннями формування частин територіальної оборони і їх підготовки гостро стоять питання саме організації дій сил територіальної оборони при протидії активним акціям диверсійних сил і незаконних збройних формувань із широким залученням місцевого населення в підривну діяльність.

УДК 355.318

Бабков Ю.П., заслужений працівник освіти України, кандидат технічних наук, доцент, професор кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України; **Чепель М.О.**, ад'юнкт докторантури та ад'юнктури Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ПІДХОДИ ДО ПОБУДОВИ МОДЕЛЕЙ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ПРОТИБОРСТВА У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ ТА ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

У ході виконання завдань силами охорони правопорядку (СОПр), зокрема формуваннями Національної гвардії України, із забезпечення громадської, державної безпеки, що обумовлені масовою активністю громадян, виникає велика ймовірність їх трансформації та переростання в масові безпорядки, які можуть нести реальну загрозу безпеці громадян, конституційному ладу країни тощо.

Аналіз подій, що відбувалися в Україні у 2004, 2013-2014 роках, протести у Франції (рух “жовтих жилетів”) та Брюсселі (Бельгія) у 2018-2019 роках показав, що між суб'єктами суспільно-політичних відносин та СОПр виникає довготривале інформаційно-психологічне протиборство (ІПП), яке можна охарактеризувати як процес активної інформаційно-психологічної взаємодії (інформаційно-психологічних впливів, заходів протидії та захисту від негативних інформаційно-психологічних впливів, превентивних інформаційно-психологічних заходів) між суб'єктами суспільно-політичних відносин (органів державної влади), СОПр з одного боку, активними сторонами соціального конфлікту, дії яких загрожують громадській та державній безпеці – з іншого, а також населенням, яке підтримує (ставиться нейтрально, не підтримує) протиборчі сторони. В ході даного процесу відбувається зниження морально-психологічного стану особового складу СОПр, населення. Це може виражатись у відмові правоохоронцями виконувати службові обов'язки, зайняття СОПр лояльної позиції до конфліктуючої сторони, виникнення у особового складу вагань у правильності своїх дій та інше, що в кінцевому підсумку може призвести до непрогнозованих психогенних втрат серед особового складу СОПр та частини населення в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій за визначеною темою дозволив зробити висновок, що сьогодні існує велика кількість моделей, що описують окремі елементи ІПП, але не описують процес в цілому. В основу побудови моделей ІПП між СОПр, що виконують завдання з забезпечення громадської, державної безпеки та сторонами соціального конфлікту пропонується покласти принцип створення інформаційної рівноваги або переваги між потенціалами суб'єкта та об'єкта впливу.

Напрямок подальшого дослідження буде побудова моделей, які дозволили

би описати найбільш суттєві риси ІПП в сфері забезпечення громадської, державної безпеки та розроблення системи типових сценаріїв дій СОПр в процесі ІПП при розв'язанні соціальних конфліктів.

УДК 355.426.4

Бацамут В.М., кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, заступник начальника науково-дослідного центру службово-бойової діяльності Національної гвардії України – начальник науково-дослідної лабораторії службово-бойового застосування Національної гвардії України Національної академії Національної гвардії України, полковник

МОДУЛЬНИЙ ПІДХІД ДЛЯ ОБҐРУНТУВАННЯ СТРУКТУРИ ТА ЧИСЕЛЬНОСТІ УГРУПОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ, СТВОРЮВАНОВОГО ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

Національна гвардія України (НГУ) є військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України. Для виконання завдань з охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки (ГБ) у складі НГУ утворені військові частини оперативного призначення, військові частини з охорони громадського порядку, підрозділи (загони) спеціального призначення, які складають “мобільну компоненту гвардії”. Військові частини та підрозділи вказаних типів спроможні виконувати завдання із забезпечення ГБ у відриві від пунктів постійної дислокації.

У разі виникнення на території країни масових акцій протесту насильницького характеру, масових заворушень за рішенням Міністра внутрішніх справ України у кризових районах, для забезпечення в них ГБ, можуть створюватися угруповання гвардії.

У доповіді наголошується, що проведений аналіз порядку створення угруповання колишніх внутрішніх військ МВС України під час подій, що відбулися у м. Київ в період листопад 2013 р. – лютий 2014 р., свідчить про необхідність подальшого удосконалення теоретичної бази, порядку і змісту практичних заходів зі створення правоохоронних угруповань для забезпечення ГБ.

Проведений аналіз спеціальної літератури свідчить про доцільність запровадження модульної структури організації угруповань гвардії. Модульність дозволяє спростити процес визначення достатнього чисельного і функціонального складу угруповання в цілому, комплектувати створюване угруповання потрібними “модулями” для набуття ним (угрупованням) необхідних спроможностей і можливостей для виконання всього переліку і обсягу поставлених завдань, спростити процес управління силами угруповання, що просторово розосереджені в кризовому районі.

З метою визначення можливої кількості “модулів” та їх функціонального призначення автором проведена декомпозиція загального оперативно-тактичного завдання угруповання гвардії на окремі тактичні завдання та їх підзадачі. В результаті запропонована типова структура угруповання гвардії до якої увійшли такі елементи: ешелон ізоляції (ЕІ); ешелон охорони об’єктів і комунікацій (ЕООіК); ешелон припинення масових заворушень (ЕПМЗ); ешелон охорони громадського порядку (ЕОГП). Розроблено розрахункові вирази для визначення достатнього чисельного та функціонального складу кожного ешелону.

Модульна структура угруповання гвардії обумовлює трирівневу систему управління таким угрупованням: орган управління угрупованням – органи управління ешелонами – органи управління військовими оперативними резервами. Така організація системи управління дозволить: органам управління ешелонів зосередитись на організації виконання профільних для них завдань; органу управління угрупованням – на організації загального керівництва, підтриманні взаємодії з органами і підрозділами інших відомств, наданні допомоги органам управління нижчих ланок, здійсненні контролю; виносити пункти управління окремих ешелонів ближче до районів виконання завдань їх підрозділами.

Розподіл завдань угруповання за профільними ешелонами (модулями) забезпечує на етапі оперативного планування можливість виробляти різні варіанти його (угруповання) комплектування як ешелонами, так і самих ешелонів потрібними силами, обирати варіант який забезпечуватиме ефективність дій угруповання не нижче заданого рівня.

УДК 355

Борта Р.В., викладач кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, капітан

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ В УМОВАХ СКЛАДНОЇ ХІМІЧНОЇ ОБСТАНОВКИ ТА ПОРЯДОК ВЗАЄМОДІЇ

Територія нашої держави має великі запаси корисних копалин та гірничо-хімічних речовин у надрах землі, сприяло розбудові великих хімічних підприємств.

Досвід показує, що навіть в умовах мирного часу, підприємства хімічної промисловості, можуть створити складну хімічну обстановку та вимагатимуть участь підрозділів Національної гвардії України у ліквідації наслідків аварій техногенного або природнього характеру.

В умовах проведення операції Об’єднаних сил, територія виконання завдань якої характеризується значною кількістю підприємств хімічної промисловості,

та ураховуючи випадками застосування проросійськими бойовиками різних видів зброї, імовірність створення складної хімічної обстановки зростає, що вимагає від особового складу підрозділів МО України, НГУ України та ДПС організувати взаємодію щодо обміну інформацією.

Особливо небезпечним періодом, під час якого проросійські бойовики можуть створити руйнування об'єктів хімічної промисловості можна вважати період їхньої капітуляції, та усвідомлення бойовиками повноцінного провалу їхньої кампанії та війни в цілому.

Такий можливий розвиток подій вимагає від командирів постійного контролю, щодо підлеглих підрозділів, комплектування особового складу засобами індивідуального захисту органів дихання, підтримання їх в постійній готовності до використання за призначенням.

Щодо військових частин, які знаходяться в пунктах постійної дислокації, необхідно ураховувати те, що в зоні їхньої відповідальності знаходяться об'єкти хімічної промисловості, саме тому є доцільність постійного моніторингу хімічної обстановки, шляхом обміну інформацією та складання спільного плану взаємодії з підрозділами МО, ДСНС, та підрозділами поліції, при аваріях на відповідних підприємствах, адже можливості моніторингу та прогнозування обстановки від можливих аварій залежить від наявності певного обладнання.

Узагальнення інформації та створення плану взаємодії в якому кожне формування буде мати мету, роль і місце свого підрозділу, що значно вплине на організацію заходів з ліквідації наслідків аварій техногенного або природного характеру.

План взаємодії повинен охопити важливі питання стосовно обов'язку посадових осіб, з урахуванням вузької спеціальності окремих посадовців у кожному з військових формувань. Також кожне формування має свої можливості, виходячи із загальних завдань, які покладені на військове формування, завчасне обговорення та створення плану дає можливість зробити розрахунки сил і засобів, які військове формування може виділити.

Також необхідно врахувати, що отруйні, хімічні речовини можуть завдавати серйозних негативних наслідків організму людини, а також може спричинити паніку як серед мирного населення, так і серед підрозділів НГУ та МО, які раніше не приймали участі у подібних заходах. Тому у подальшому, на основі плану необхідно провести спільні навчання, де кожен із залучених підрозділів буде виконувати своє завдання за призначенням.

Проведення періодичної роботи з особовим складом, надають більшої впевненості у діях ніж в умовах повної відсутності інформації про те, що відбувається.

Таким чином в країні яка має величезні запаси гірничо-хімічних речовин, в умовах сучасності, доцільно приділяти увагу взаємодію підрозділів НГУ з іншими військовими формуваннями країни, та періодично проводити спільні навчання із залученням фахівців різних галузей.

УДК 355.746.1

Братко А.В., кандидат військових наук, доцент кафедри загальновійськових дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, підполковник; **Філіппов М.О.**, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри загальновійськових дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, старший лейтенант

УМОВИ ЗАСТОСУВАННЯ ПІДРОЗДІЛІВ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В СУЧАСНИХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТАХ

Перехід сучасних збройних конфліктів в категорію обмежених (локальних, регіональних) змінює і сам характер війни, стратегію, тактику дій Збройних сил та інших військових формувань, участь яких також отримало досить широке поширення. Сучасна техніка та електроніка ефективно застосовується на полі бою але більшість малих війн зазвичай проводяться звичайним стрілецьким озброєнням, що за останній час не зазнали якихось трансформацій. Зміни стосувалися загалом інші категорії озброєння: гранатомети, керовані ракети, переносні зенітно-ракетні комплекси, протитанкові та протипіхотні міни тощо.

Разом з тим знову і знову підтверджується аксіома про те, що людський фактор залишається вирішальним на полі бою. Крім того в розвинутих країнах зростає цінність життя солдата. Наразі загибель навіть сотні військовослужбовців обертається для держави значними фінансовими втратами, не кажучи вже про суспільний резонанс. Загибель громадян викликає критику в адресу керівництва держави, як зі сторони опозиційних сил, так і зі сторони цивільної громадськості.

Наслідком таких змін виникли нові підходи до формування, підготовки та використання нових родів військ. Лідуючі місця почали займати спеціальні підрозділи, відсунувши на другий план танкові, артилерійські та загальновійськові підрозділи – рушійну силу масштабних війн.

Після Другої світової війни по сьогоднішній день було більше 500 локальних конфліктів у яких відкрито чи приховано приймали участь військові підрозділи лідуючих держав світу, що змусило військових переглянути свої погляди на роль малих підрозділів. Ті держави, які не приймали участь у цих конфліктах, також придивлялися та робили певні висновки. Необхідність використання в озброєному конфлікті низької інтенсивності обмежені контингенти, обмеження на використання важкого озброєння, низька ефективність його застосування в окремих ситуаціях – саме це і багато іншого змусило підвищувати ефективність дій тих підрозділів, що приймали участь у бойових діях в регіоні. Такі можливості завжди є та вони мають різні шляхи розвитку.

Наступними кроком було усвідомлення необхідності зміни принципів комплектування та підготовки цих підрозділів, а також їх оснащення. Головне,

що відрізняє спецпідрозділи від решта військ це якісний особовий склад. Адже озброїти суперсучасною зброєю можна будь який підрозділ. Відомо, що солдати, які йдуть на виконання операцій добровільно, краще та ефективніше виконують бойове завдання, ніж ті, хто воює примусово. Тому одним із беззаперечних правил членства в спецпідрозділах став принцип добровільності.

Наступною умовою комплектування – хороші вихідні дані кандидата в підрозділи спецпризначення. Причому поряд з фізичними можливостями підвищились вимоги і до інтелектуального потенціалу та психічного стану. Змінилась програма підготовки. Вона стала значно складніша та насиченіша ніж у загальновійськових підрозділів.

Кожний новий озброєний конфлікт, в якому приймала держава (будь яка), змушував переглядати сталі канони та вносити багато нового в тактику ведення бойових дій.

УДК 358.1

Вербицький В.О., старший викладач кафедри наземної артилерії Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, підполковник;
Колесник О.О., курсант III курсу Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОРІЄНТУВАННЯ ГАРМАТ ПРИ ЗБІЛЬШЕННІ РОЗМІРІВ ВОГНЕВОЇ ПОЗИЦІЇ

Застосування артилерійських підрозділів під час ведення бойових дій в АТО та ООС виявило ряд проблемних питань значних за тривалістю витрат часу на підготовку стрільби на вогневій позиції і як наслідок – несвоєчасне відкриття вогню, що неминуче призводить до втрат як особового складу, так і озброєння. Застосування комплексів управління вогнем значно скоротило загальний час підготовки до ведення вогню, а отже і час перебування вогневих взводів на вогневій позиції, дозволило частіше застосовувати внутрішньопозиційний маневр і використовувати кочуючі гармати, особливо під час контрбатареїної боротьби. Саме вміле застосування старшим офіцером батареї вище перерахованих заходів суттєво підвищило живучість артилерійських підрозділів. Проте прискорення виконання заходів підготовки до стрільби не обмежується лише застосуванням комплексів автоматизованого управління вогнем. Проблемним питанням і надалі залишається визначення дирекційних кутів орієнтирних напрямків для наведення гармат в основний напрямок стрільби або на ціль. Заходи орієнтування гармати потребують залучення прицільних пристроїв, приладів та засобів орієнтування таких як компас, бусоль, гірокомпас та навігаційна апаратура машини старшого офіцера батареї,

які також мають свою межу точності, обмеження по застосуванню та потребують певного часу на підготовку до роботи. З метою успішного розв'язання цієї проблеми, а саме: скорочення часу наведення гармат, при цьому не зменшуючи точності, і не нехтуючи живучістю підрозділів артилерії необхідно вести пошук, вивчення й розробку найбільш ефективних прицільних пристроїв, приладів наведення та орієнтування, які стануть наступним щаблем в автоматизації засобів наведення гармат.

Оскільки використання комплексу автоматизованого управління вогнем дозволяє проводити топогеодезичну прив'язку вогневої позиції кожної гармати та визначати установки для стрільби для кожної гармати по призначеній їй точці прицілювання (ПСіУВ) це дало змогу розміщувати гармати розосереджено (100 м. і більше ст. 2 КБР). В результаті такого розміщення гармат фронт батареї буде складати щонайменше 500 м., а це вже робить неможливим одночасне знищення всього особового складу та матеріальної частини вогневих взводів на закритій вогневій позиції, особливо під час ведення контрбатареїної боротьби. Аналіз ведення бойових дій на сході України, з погляду підвищення живучості вогневих підрозділів артилерії, показав позитивний досвід застосування розосередженого розміщення гармат.

Проте під час розосередженого розташування гармат із використанням рельєфу місцевості та її маскувальних властивостей з місця стояння бусолі або машини старшого офіцера батареї будуть спостерігатися панорами лише декількох гармат, а в окремих випадках взагалі однієї, що робить неможливим одночасне наведення гармат в основному напрямку стрільби (напрямку на ціль).

Аналіз застосування способів надання основній гарматі основного напрямку стрільби та побудови паралельного віяла (ст.71-82 КБР ВПА) показує, що визначені КБР ВПА способи не завжди дозволяють зорієнтувати гармати, які розташовані розосереджено на непідготовленій закритій вогневій позиції. Тому для виконання цього завдання на практиці застосовують одну бусоль для орієнтування однієї гармати. Зокрема, це призводить до вилучення практично всіх бусолей дивізіону та залучення їх в одній батареї, збільшення кількості особового складу, який працюватиме на приладах та орієнтуватиме гармати, збільшення вірогідності отримання помилок та неточностей при орієнтуванні приладів та гармат, відсутності можливості оперативного проведення контролю наведення гармат старшим офіцером батареї.

Очевидно, що необхідна точність і оперативність орієнтування гармат може бути забезпечена лише завдяки розробці новітніх або глибокій модернізації існуючих зразків прицільних пристроїв, приладів та засобів орієнтування, які б дозволяли визначати дирекційні кути орієнтирних напрямків для наведення гармат в будь-якій точці, у будь-який момент незалежно від пори року, доби, метеорологічних умов, рельєфу місцевості, наявності космічних супутників та перешкод створюваних противником.

УДК 355.422

Власюк В.В., кандидат військових наук, старший викладач кафедри тактики Національної академії Національної гвардії України, майор; **Кириллов Д.В.**, курсант гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України, солдат

РОЗРОБКА МЕТОДИКИ ОЦІНЮВАННЯ МОЖЛИВОСТІ ВИКОНАТИ БОЙОВІ ЗАВДАННЯ З РОЗВІДКИ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ МАРШУ ПОХІДНОЮ ОХОРОНОЮ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ НА ПРИКЛАДІ ДОЗОРНОГО ВІДДІЛЕННЯ

Суспільно-політична ситуація у державі набула кризового стану. Для врегулювання подій на сході України влада була вимушена перейти до крайніх заходів – запровадження антитерористичної операції, яка набула розвитку та перейшла до масштабу операції об'єднаних сил (ООС). З метою проведення стабілізаційних заходів, до проведення ООС були залучені підрозділи та частини Національної гвардії України (НГУ), Збройні Сили України та інші силові структури за призначенням. Військові частини і підрозділи НГУ залучаються до виконання відомих службових та бойових завдань (СтаБЗ) на оперативно-тактичній системі блокпостів (БП) і взводний опорних пунктів (ВОП).

Під час планових ротацій, зміни положення війська, як правило, здійснюють марш.

Марш – організоване пересування підрозділів у колонах дорогами і колонними шляхами з метою виходу в призначений район або на вказаний рубіж у встановлений час у повному складі в готовності до виконання бойового завдання.

Підвищену загрозу для підрозділів НГУ під час здійснення маршу можуть становити засідки противника із застосуванням броньованої техніки і танків, мінування шляхів руху колон. Тому більшу увагу слід зосередити саме на похідній охороні підрозділів.

Похідна охорона призначається із завданням забезпечити безперешкодне просування колони основних сил, унеможливити раптовий напад противника на підрозділи, які охороняються, і забезпечити їм вигідні умови для вступу в бій, а також не допустити проникнення до них наземної розвідки противника.

Дозорне відділення призначається для своєчасного виявлення противника і розвідки місцевості від органу похідної охорони, а також від підрозділу, який веде розвідку або виконує бойове завдання у відриві від основних сил. Дозорне відділення діє на віддаленні, яке забезпечує спостереження за ним і підтримку його вогнем.

У наявних керівних документах, а саме Бойових статутах, Інструкціях, Методичних рекомендаціях, Наказах, Наставах залишається чітко не визначеним питання щодо кількісної оцінки можливості виконати бойові завдання з розвідки під час здійснення маршу похідною охороною підрозділів НГУ.

Не своєчасне виявлення засідки противника та (або) мінування шляху руху колони похідною охороною може призвести до значних втрат серед особового складу підрозділу, озброєння та військової техніки (ОВТ), про що свідчать чисельні факти обстрілів колон силових структур противником та підриви бойових машин на мінах фугасної дії на сході України. Тому виникає потреба розробити інструмент для оцінювання можливості виконати бойові завдання з розвідки під час здійснення маршу похідною охороною та формування рекомендацій командирам підрозділів НГУ щодо успішного досягнення мети маршу у із застосуванням наукових підходів.

Для вирішення описаної проблемної ситуації необхідно розробити методику оцінювання можливості виконати бойові завдання з розвідки під час здійснення маршу похідною охороною підрозділів Національної гвардії України на прикладі дозорного відділення.

На першому етапі передбачається пошук показників і критерію ефективності, що урахуватимуть особливості виконання бойового завдання з розвідки дозорним відділенням НГУ.

Другий етап – розробка методики.

Третій етап – формування рекомендацій командирам підрозділів НГУ щодо успішного досягнення мети маршу.

Оцінка достовірності та адекватності отриманих результатів може бути проведена шляхом порівняння теоретичних розрахунків із вже існуючими результатами бойових дій на сході України та досвідом, що накопичено у відповідних аналізах бойових дій, відомостях та донесеннях.

Напрямок подальшого дослідження планується поширення результатів, що будуть отримані, для взводу та роти, які можуть виконувати бойові завдання у головній похідній заставі на марші від батальйону та бригади відповідно.

УДК 355.244.2

Волков І.М., старший науковий співробітник (начальник сектору) науково-дослідного сектору правового забезпечення службово-бойової діяльності НГУ науково-дослідного центру Національної академії Національної гвардії України, підполковник юстиції; **Гончар Р.О.**, кандидат військових наук, старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії службово-бойової діяльності НГУ науково-дослідного центру Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ПІДХОДИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У ВІДНОВЛЕННЯ ЦІЛІСНОСТІ УКРАЇНИ І ДЕОКУПАЦІЇ ДОНБАСУ

Збройний конфлікт на Південному Сході нашої держави з активної фази протистояння набуває вигляду “замороженого конфлікту”, який на рівні

світової геополітики у невизначеному часовому просторі буде в той чи інший спосіб врегульований. Аналіз локальних війн та збройних конфліктів сучасності свідчить, що постконфліктне врегулювання наслідків збройного конфлікту триває за часом в рази більше ніж сам конфлікт.

В теперішній час існує декілька варіантів відновлення цілісності України, деокупації і реінтеграції Донбасу. Одним з них є запропонована Міністром внутрішніх справ А. Аваковим “Стратегія відновлення цілісності України і деокупації Донбасу. “Механізм малих кроків”. Вона складається з декількох взаємопов’язаних етапів. На етапі підготовки пропонується ухвалення пакету законодавчих актів, що сприятимуть відновленню територіальної цілісності України. Одночасно необхідно розвинути комунікаційну стратегію в середині України з метою отримання підтримки громадянського суспільства в цьому процесі. Здійснити ретельну підготовку до введення міжнародної миротворчої місії. На підготовчому етапі Національна гвардія України (НГУ) може залучитись до процесу через МВС України шляхом вчинення узгоджувальних дій та поданні пропозицій щодо її застосування у майбутній практичній діяльності.

Безпосередньо залучення НГУ передбачається на етапі деокупації і реінтеграції в контексті “Механізму малих кроків”. В цей період обирається та узгоджується окрема ділянка (район) окупованих територій Донбасу, на якій супротивні військові формування відводяться за межі обумовленої лінії. В демілітаризованій зоні безпеки спеціальна миротворча місія та Державна прикордонна служба України беруть під свій контроль визначену ділянку території і її межі. Правопорядок і законність в цьому районі забезпечується Національною поліцією України (НПУ), НГУ, спільно з “блакитними шоломами”.

В межах звільненої території силами органів юстиції України проводиться підготовка до виборчого процесу і подальших місцевих виборів. Правопорядок і законність цього процесу також забезпечується силами НПУ і НГУ. На території реінтегрованої ділянки відновлюється робота всіх державних інститутів і правоохоронних органів України. В процесі звільнення і реінтеграції проводиться спільне патрулювання населених пунктів за участю миротворців, української поліції, НГУ та представників місцевих територіальних громад.

Особовий склад НГУ буде залучатись до ряду завдань: забезпечення проведення гуманітарного розмінування, блокування районів проведення робіт з ліквідації техногенних ризиків, забезпечення порядку при відновленні об’єктів інфраструктури.

При цьому основним завданням НГУ на деокупованих територіях також залишається участь у заходах, пов’язаних із забезпеченням всього комплексу прав і свобод громадян, як тих що проживають на деокупованій території, так і внутрішньопереміщених осіб, що будуть повертатись в цей регіон. Таким чином, ми бачимо, що обсяг завдань, які можуть бути покладені на НГУ при реалізації анонсованої Стратегії є доволі широким і відповідальним, що викликає необхідність ретельної підготовки до запланованих заходів.

УДК 355.4

Волобуєв Р.В., викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, підполковник; **Онопрієнко О.С.**, старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, майор

**УДОСКОНАЛЕННЯ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ВЗАЄМОДІЇ МІЖ ЧАСТИНАМИ ТА ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ТА РЯТУВАЛЬНИМИ ФОРМУВАННЯМИ СИЛ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ УКРАЇНИ ПРИ
ВИНИКНЕННІ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ**

Зі створенням правової бази запобігання і ліквідації надзвичайних ситуацій (НС) та їх наслідків в Україні, де велике значення надається заходам безпеки громадян, необхідно змінити погляди на зміст, форми й методи спеціальної діяльності Національної гвардії України (НГУ) та Державної служби надзвичайних ситуацій України (ДСНС) в різних режимах функціонування Єдиної державної системи цивільного захисту.

Сучасні наукові праці присвячені, перш за все, вирішенню проблем удосконалення службово-бойової діяльності НГУ та ДСНС як окремих систем. Єдиною відомою авторам науковою працею, що присвячена обґрунтуванню раціонального складу угруповання НГУ, що формується для виконання службово-бойових завдань зумовлених надзвичайно ситуацією технічного характеру є НДР О.С. Онопрієнко. Але в цілому поки ще не досліджені організаційні проблеми взаємодії військових частин та підрозділів НГУ з рятувальними формуваннями ДСНС при виконанні завдань НС. З ліквідації їх наслідків, о стримує наукове забезпечення розробки нормативно-правових та оперативних документів у цій сфері.

З огляду на це, стає необхідним розглянути методологічні аспекти наукових досліджень, направлених на розроблення основ науково-методичного забезпечення розроблення механізму взаємодії між частинами та підрозділами НГУ та рятувальними формуваннями сил ДСНС при виникненні надзвичайних ситуацій.

Реалізація основного завдання дослідження пов'язана з вирішенням наступних часткових завдань:

1. Визначення місця і ролі підрозділів НГУ та ДСНС в системі запобігання і реагування на НС.

2. Визначення сутності ознак і принципів взаємодії груп угруповання НГУ та ДСНС, дослідження факторів, впливають на процес виконання завдань угрупованнями НГУ.

3. Удосконалення методики структурно – функціонального аналізу організації взаємодії систем.

4. Розробка пропозицій щодо вдосконалення нормативно-правової бази та

науково-методичного забезпечення розробки відповідних оперативних документів в галузі взаємодії підрозділів НГУ та ДСНС.

Для реалізації цих завдань розглянуто комплекс базисних принципів, методів, методик, способів і засобів їх реалізації в організації практичної діяльності в галузі забезпечення ефективної системи взаємодії відповідних підрозділів НГУ та ДСНС України при ліквідації НС.

Запропонований підхід щодо вирішення зазначеної проблеми дозволить відпрацювати основи науково-методичного забезпечення розроблення механізму взаємодії між частинами та підрозділами НГУ та рятувальними формуваннями сил при виникненні надзвичайних ситуацій.

УДК 355.426.4:351.75

Гармаш В.П., старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії будівництва та оперативного застосування НГУ науково-дослідного центру службово-бойової діяльності НГ України Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ОРГАНІЗАЦІЯ КООРДИНАЦІЇ СИЛ ПРАВОПОРЯДКУ КЕРІВНИКОМ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПРИПИНЕННЯ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ

Під час масових заворушень правоохоронці постійно стикаються з проблемою правового врегулювання відносин між суб'єктами права, на котрих покладено правоохоронні обов'язки щодо припинення масових заворушень (МЗ). Відповідно до Закону, основним суб'єктом з припинення МЗ є Національна гвардія України (НГУ), яка по-перше, не в змозі самостійно отримувати оперативну інформацію та здійснювати превентивні заходи, заходи щодо оперативного документування тощо, а по-друге не є суб'єктом та учасником у кримінальних провадженнях згідно КПК України, і не в змозі виконувати, а також ініціювати проведення будь-яких слідчих дій відносно події, котра за ознаками є кримінальним правопорушенням та має ознаки складу злочину передбаченого ст. 294 Кримінального кодексу України – масові заворушення.

Тому доцільно врегулювати співвідносини між правоохоронними суб'єктами, органами державної влади та місцевого самоврядування відповідним нормативним документом Кабінету Міністрів України, у якому визначити в рамках діючого законодавства порядок взаємодії між ними, шляхи координації створенням оперативного штабу (ОШ) для моніторингу змін в оперативній обстановці та прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо комплексного врегулювання співвідносин між суб'єктами права. Оперативний штаб створювати на етапі точкових проявів групового порушення громадського порядку, коли існує

ймовірність їх переростання у МЗ. До складу ОШ вважаємо за необхідне залучити: Голову обласної державної адміністрації (керівник штабу), начальника Головного управління Національної поліції України в області (заступник керівника штабу) заступник начальника Головного управління Національної поліції України в області – начальник слідчого управління (заступник керівника штабу), начальник територіального управління оперативно-територіального об'єднання НГУ (заступник керівника штабу) – координує сили та засоби НГУ з силами та засобами сил правопорядку залучених до проведення заходів з припинення заворушень з моменту внесення до Єдиного реєстру досудових розслідувань даних щодо подій, пов'язаних з МЗ; начальник Головного управління Державної служби з надзвичайних ситуацій України (приймає участь в роботі ОШ), Голови органів місцевого самоврядування (приймають участь у роботі ОШ), начальник загону Державної прикордонної служби України для регіонів з наявністю державного кордону України (приймає участь в роботі ОШ); начальник управління СБУ – запрошується до участі в роботі ОШ для інформування про загрози терористичного характеру, ознайомлює членів ОШ зі змінами в оперативній обстановці й інформацією, котра надійшла до СБУ і може вплинути на стан громадської безпеки, приймає участь у формуванні колегіального рішення; прокурор області – відповідно до діючого Кримінально-процесуального кодексу України, прокурор володіє повноваженнями щодо початку досудового розслідування (кримінального переслідування), дає письмові вказівки щодо провадження слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій, ініціює питання про відсторонення слідчого від досудового розслідування у випадку його неефективності, затверджує, вносить зміни або самостійно складає обвинувальні акти (обвинувальні висновки).

УДК355.426.4:351.75:35.071.1

Годлевський С.О., начальник науково-дослідної лабораторії будівництва та оперативного застосування НГУ науково-дослідного центру службово-бойової діяльності НГ України Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ СТАБІЛІЗАЦІЙНИХ ДІЙ У КРИЗОВОМУ РАЙОНІ

Світова безпекова обстановка характеризується посиленням міждержавних протиріч як на глобальному так і на територіальному рівні, наявністю держав з нестабільною внутрішньою політичною, економічною, безпековою обстановкою, слабким державним управлінням тощо. Внаслідок цього, у країнах з внутрішньою нестабільністю виникають збройні конфлікти неміжнародного характеру, що становлять значну небезпеку їх конституційному ладові та територіальній

цілісності. Нажаль, до таких країн, в яких виникнення конфліктів такого типу є високоймовірним відноситься й Україна. Для запобігання переростання внутрішньої нестабільності у збройний конфлікт на рівні держави необхідно проводити комплекс заходів як попереджувального превентивного характеру, так і заходів з завчасного планування застосування сил Сектору безпеки і оборони України для припинення збройного конфлікту у разі неуспішності превентивних заходів. В такому разі, у відповідності з діючими доктринальними документами, проводиться стабілізаційна операція. Масштаб даної операції буде залежати від площі території країни, охопленої конфліктом, його інтенсивності, характеру та ступеню організованості дій незаконних збройних формувань (НЗФ) тощо. Перелік заходів стабілізаційної операції буде залежати від оперативної (стратегічної) обстановки та фази розвитку конфлікту (зародження, партизанська війна, маневрена війна, постконфлікту ситуація).

Західні військові фахівці в статутних документах розглядають такі напрямки зосередження зусиль при проведенні стабілізаційної операції: відновлення та забезпечення громадської безпеки, встановлення громадського контролю, проведення інформаційних заходів забезпечення діяльності місцевих органів державної влади й місцевого самоврядування, відновлення систем життєзабезпечення, підтримка сталого розвитку регіону тощо. Кожен з даних напрямків включає свій перелік заходів та дій для досягнення кінцевої мети. З успішності реалізації кожного напрямку складається загальна успішність стабілізаційної операції. Для цього за кожним напрямком розробляються показники і критерії успішності проведених заходів. Наприклад, для напрямку забезпечення громадської безпеки розглядаються такі заходи: припинити насильницькі дії, заключення мирних угод, роззброєння НЗФ, посилення державного кордону, забезпечення свободи пересування, паспортний контроль, охорона державних діячів, посилення охорони важливих об'єктів інфраструктури, розмінування тощо. В ході проведення зазначеного переліку заходів періодично необхідно проводити оцінювання ефективності їх проведення й досягнення загального результату – встановлення громадської безпеки. Необхідні дані для оцінювання отримується з оцінювання стану криміногенної обстановки й громадського порядку, наявності і характеру дій НЗФ, кількості жертв мін-пасток, кількості пошкоджених об'єктів інфраструктури внаслідок дій НЗФ. Оцінювання стану (рівня забезпеченості) громадської безпеки можливо проводити з використанням вербально-числової шкали Харрінгтона: дуже високий рівень – 0,8 – 1,0; високий рівень 0,64 – 0,8; середній рівень 0,37 – 0,64; низький рівень 0,2 – 0,37; дуже низький рівень 0,0 – 0,2. За результатами оцінювання далі робляться висновки щодо ефективності дій й приймається рішення щодо їх коригування.

УДК 355.54

Голубок М.Г., кандидат військових наук, доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник; **Петік А.В.**, старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

**ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПОЛЬОВОЇ ВИУЧКИ ОСОБОВОГО СКЛАДУ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ**

Підвищення рівня індивідуального та групового тактичного вишкілу військовослужбовців Національної гвардії України є одним з головним напрямків бойової підготовки.

Бойова підготовка – це цілеспрямований та організований процес навчання і виховання військовослужбовців (офіцерів, сержантів і старшин, солдатів) та підготовки (злагодження) органів військового управління (штабів) тактичного рівня, а також екіпажів, розрахунків, обслуг, команд, підрозділів, військових частин (кораблів) з метою досягнення їх готовності до виконання завдань за призначенням як у мирний час, так і в особливий період. Основою бойової підготовки є польова виучка, яка є комплексом умінь і навиків особового складу, злагодженість підрозділів, частин, з'єднань, органів управління і їх здатність вести бойові дії в різній обстановці. Головним в польовій виучці, її основою є тактична підготовка, їй підпорядковані всі інші предмети навчання.

Перед проведенням полкових (бригадних), батальйонних тактичних навчань плануються і проводяться батальйонні польові виходи. Під час польового виходу проводяться тактико-стройові, тактико-спеціальні, тактичні заняття, бойова стрільба, заняття з водіння, контрольні заняття, в ході яких досягається бойове злагодження підрозділів. Бойова злагодженість частини, з'єднання, їх готовність до виконання завдань по бойовому призначенню є основним показником польової виучки особового складу.

Головною вимогою під час кожного тактичного навчання будь-якого рівня незмінно залишається видовищність дійства. На передодні кожного такого навчання передують десятки репетицій, і будь-яка зміна, не передбачена сценарієм, незмінно призводить до руйнування всього дійства.

Нині в тактичній підготовці армій країн світу Північноатлантичного альянсу широко використовуються лазерні імітаційні системи. Більше того, протягом останніх років постійний аналіз всього, що відбувається на тактичному полі, тричі призводив до змін у бойовому статуті сухопутних військ Сполучених Штатів Америки. Звісно, застосування імітаційних систем не може повністю замінити повноцінних вогневих тренувань – навчитися стріляти влучно можна лише стріляючи. Однак для тактичного вишкілу, лазерні системи є тією

складовою, яка забезпечує виведення підготовки військ на якісно вищий рівень. В процесі польової виучки з використанням лазерних імітаційних систем, потрібно виходити з того, що військовослужбовці та підрозділи мають бути поставлені в умови, наближені до бойових. Встановлені на зброї та спорядженні кожного бійця пристрої посилають на сервер центрального пункту управління дані щодо всього, що відбувається на полі бою. Надаючи власний номер кожній бойовій одиниці, після заняття можна проаналізувати, скільки було зроблено пострілів, скільки було влучень у ціль та промахів, скільки разів було відкрито вогонь по тій самій цілі, скільки результатів «уражено», скільки набоїв використано для ураження однієї цілі тощо. Це дає можливість провести ретельне вивчення тактичного застосування підрозділів зовсім іншого якісного рівня.

Насправді методика підготовки військ із застосуванням лазерних імітаційних систем не дуже відрізняється від існуючої нині – те ж саме поетапне проведення занять на навчальних місцях, де завершальною фазою є тактичне навчання. З єдиною поправкою: репетицій немає. Вони втрачають сенс. Ці системи дозволяють виключити факт передбачення сценарію поразки цілей, виведення з ладу зброї військовослужбовця та озброєння військової техніки, тобто максимально наближають умови до бойових.

УДК 356.168

Гончар Р.О., кандидат військових наук, старший науковий співробітник науково-дослідного центру Національної академії Національної гвардії України, підполковник

АНАЛІЗ СИЛ СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

Аналіз причин виникнення збройного конфлікту на Південному Сході України та анексії Криму свідчить про стратегічний вплив та підтвержену участь спеціальних розвідувальних служб і сил спеціальних операцій Російської Федерації (РФ). Військова доктрина РФ, концепція застосування сил спеціальних операцій Росії, експертні висновки військових фахівців визначають Україну об'єктом їх діяльності.

При виконанні функцій щодо нейтралізації диверсійно-розвідувальних груп (ДРГ), штабам частин і з'єднань Національної гвардії України (НГУ) для планування, підготовки та ефективного застосування підрозділів НГУ потрібна достовірна всебічна інформація про сили спеціальних операцій РФ. Таким чином, досвід застосування ССО РФ у локальних війнах та збройних конфліктах сучасності потребує узагальнення та дослідження. Детальний аналіз ССО РФ ускладнений рівнем секретності цього формування. Тому, спроба аналізу здійснена за матеріалами відкритих джерел інформації. Сили спеціальних операцій є єдиною

структуру, в яку включені підрозділи армійського спецназу різних видів і родів Збройних сил (ЗС) РФ. Формування пер вічної структури було здійснено в період з 2008 по 2013 рік і триває по теперішній час. Головний орган управління – Командування ССО – безпосередньо підпорядкований начальнику Генштабу ЗС РФ. Консультаційний підрозділ армії США Asymmetric Warfare Group (AWG) вважає, що при формуванні ССО Росія використала досвід зарубіжних держав, які мають відповідні формування, таких як США, Германия, Франції, Італії, КНР, тощо.

До завдань ССО входить проведення спеціальних операцій як на території РФ, так і за кордоном. Ці сили під час підготовки і виконання бойових завдань діють за принципами: 1) ретельного планування та всебічного забезпечення операцій; 2) раптовості та оперативності дій; 3) використання сучасних інформаційних технологій та технічних засобів; 4) нетрадиційних форм та способів виконання бойових завдань; 5) виконанні завдань у взаємодії з агентурною мережею. Це підтверджено участю підрозділів ССО РФ у боротьбі з сомалійськими піратами, проведенні спецоперацій на Північному Кавказі. Визначена їх провідна роль в анексії Криму, з 2015 року ССО РФ вдосконалюють свої навички у військовій операції Росії в Сирії. Структура та чисельність підрозділів ССО Росії засекречена. Відомо про центри спеціального призначення "Сенеж" та "Кубинка-2", 561-й аварійно-рятувальний центр та центр підготовки фахівців. Планувалось збільшення ССО до дев'яти бригад спеціального призначення (СП) з паралельним зростанням чисельності бригад спеціального призначення окружного підпорядкування. З 14 тисяч орієнтовної кількості бійців сил спеціальних операцій 12 тисяч є військовими розвідниками.

Отже всебічне, комплексне вивчення можливостей сил спеціальних операцій РФ є вимогою сьогодення. Взаємодія органів управління Національної гвардії України та розвідувальних органів держави дозволить підвищити ефективність складових сектору безпеки і оборони у сфері підвищення обороноздатності України.

УДК 355.455:355.351.4

Городнов В.П., доктор військових наук, професор, професор кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України;
Суконько С.М., ад'юнкт докторантури та ад'юнктури Національної академії Національної гвардії України, майор

ПОКАЗНИКИ, КРИТЕРІЙ ТА МЕТОД ОЦІНЮВАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ З ОХОРОНИ ЯДЕРНОЇ УСТАНОВКИ ЩОДО ПРОТИДІЇ ВЧИНЕННЮ ДИВЕРСІЇ

Відповідно до керівних документів завдання з охорони ядерних установок покладено на військові частини Національної гвардії України. Формування

визначених частин здійснюється з урахуванням особливостей несення служби із охорони об'єктів, об'єктових загроз та оцінювання можливостей частин щодо протистояння цим загрозам. Такими загрозами можуть бути: силові проникнення до життєво-важливих центрів реакторних установок із захопленням заручників з метою шантажу, примушень або декларування певних політичних, економічних та інших вимог; підриви об'єктів життєзабезпечення атомних електростанцій; ураження вразливих технологічних систем ядерних установок за допомогою використання БПЛА та ін. Однак, невизначеність даних про чисельність злочинців, їх озброєння та замисел, випадковий розвиток вогневих контактів, а також врахування багатьох чинників та параметрів породжують проблему оцінювання можливостей військових частин щодо протидії проектним загрозам.

З метою вирішення визначеної проблеми розроблений метод оцінювання можливостей військової частини Національної гвардії України з охорони ядерної установки щодо протидії вчиненню диверсії.

Метод дозволяє оцінити: вразливість системи фізичного захисту ядерної установки від нападу терористично-диверсійної групи, можливості частини з протидії безпілотним літальним апаратам, необхідну чисельності особового складу підрозділу спеціального призначення та військової частини з охорони ядерної установки, та як наслідок, за допомогою обраних показників і критерію, дозволяє здійснити оцінювання можливостей військової частини Національної гвардії України з охорони ядерної установки щодо протидії вчиненню диверсії.

За допомогою розробленого методу органи управління зможуть приймати обґрунтовані рішення щодо формування військової частини Національної гвардії України з охорони ядерної установки.

УДК 355.457.1

Гресько Ю.П., директор Департаменту охорони державного кордону Адміністрації Державної прикордонної служби України, генерал-майор

СТОСОВНО НЕОБХІДНОСТІ РОЗРОБЛЕННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ СИЛ І ЗАСОБІВ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ОСОБЛИВОГО ПЕРІОДУ

В умовах сьогодення національні інтереси України формуються під впливом реально існуючих воєнних і транснаціональних загроз, у тому числі й на державному кордоні, що зобов'язує сприймати їх адекватно рівню національної безпеки, проводити аналіз та прогнозувати їх зміни для прийняття виваженого рішення щодо протидії їм.

Державна прикордонна служба України, як суб'єкт сектору безпеки і оборони, здійснює свою діяльність відповідно до основних напрямів державної

політики з питань забезпечення національної безпеки держави на державному кордоні, а порядок її функціонування повинен бути адекватним загрозам, що виникають, і тенденціям розвитку збройної боротьби.

Крім того, у зв'язку з актуалізацією загроз військового характеру на державному кордоні виникла необхідність виконання органами та підрозділами Державної прикордонної служби України низки завдань, неспецифічних для умов мирного часу, тому кожний новий збройний конфлікт примушує коректувати моделі застосування військових і правоохоронних формувань сектору безпеки і оборони, зокрема Державної прикордонної служби України.

У сучасній вітчизняній науковій літературі, що присвячена діям прикордонного відомства в умовах збройних конфліктів, приділяється багато уваги різним формам, способам ведення збройної боротьби та складовим системи забезпечення прикордонної безпеки. Аналіз даної літератури свідчить про те, що питання пов'язані із забезпеченням безпеки державного кордону, вимагають подальшого розроблення й реалізації принципово нових підходів до її забезпечення, потребують перегляду існуючі стереотипи у прийнятті виважених рішень щодо порядку функціонування Державної прикордонної служби України на різних етапах загострення воєнно-політичної обстановки, у війнах та збройних (воєнних) конфліктах.

Так виникає необхідність у дослідженні моделі оперативно-службової діяльності сил і засобів Державної прикордонної служби України в особливий період, а також розроблені рекомендацій щодо функціонування Державної прикордонної служби України в особливий період, зокрема, з відновлення державного кордону під час частково відбудовного періоду після закінчення воєнних дій.

УДК 004.9:623.618

Дробаха Г.А., професор, доктор військових наук, головний науковий співробітник науково-дослідного центру Національної академії Національної гвардії України; **Сафошкіна Л.В.**, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії службово-бойового застосування НГУ науково-дослідного центру Національної академії Національної гвардії України, підполковник; **Лісіцин В.Е.**, науковий співробітник науково-дослідної лабораторії забезпечення службово-бойової діяльності НГУ науково-дослідного центру Національної академії Національної гвардії України

ІМІТАЦІЙНА МОДЕЛЬ АНАЛІЗУ ЗАХИЩЕНОСТІ ВАЖЛИВИХ ДЕРЖАВНИХ ОБ'ЄКТІВ ВІД ДІЙ УДАРНОГО БЕЗПЛОТНОГО ЛІТАЛЬНОГО АПАРАТУ

В останній час стає дедалі актуальнішою потреба забезпечити більш надійну охорону важливих державних об'єктів та складів боєприпасів і озброєння

Національної гвардії України. Серед основних завдань, які потребують у цьому контексті нагального вирішення, є організація системи прикриття об'єктів, що охороняються від дій ударних безпілотних літальних апаратів (БПЛА). Така необхідність виникає на тлі останніх подій пов'язаних з вибухами на складах зберігання боєприпасів у Харківській і Чернігівській областях.

Авторами, за допомогою геоінформаційних технологій було створено імітаційну модель, яка дозволяє оцінити ризики і можливі напрями нанесення ударів з боку БПЛА на об'єкти, що охороняються, вибрати розташування систем, засобів захисту та виявлення повітряної загрози.

В роботі застосовуються методи імітаційного моделювання на електронній карті. Теоретичною основою цих методів є закон великих чисел – якщо кількість незалежних випробувань не обмежена, то середнє арифметичне значення що спостерігаються для випадкової величини, яка має кінцеву дисперсію, сходиться по ймовірності до її математичного очікування.

В моделі БПЛА уздовж траси, що виділена на електронній карті, прямує до цілі. У процесі його переміщення трапляються наступні події:

– БПЛА входить у середину зони виявлення одного чи кількох пунктів спостереження;

– БПЛА з певною ймовірністю стає виявленим одним чи кількома пунктами спостереження;

– БПЛА входить у середину зони дії однієї чи кількох засобів радіоелектронної боротьби (РЕБ);

– БПЛА з певною ймовірністю стає ураженим однією чи кількома засобами РЕБ (після чого модель зупиняється);

– БПЛА входить у середину зони дії однієї чи кількох систем протиповітряної оборони (ППО);

– БПЛА з певною ймовірністю стає ураженим однією чи кількома системами ППО (після чого модель зупиняється);

– БПЛА досягає останньої точки маршруту на здійснює удар по об'єктах, що охороняються.

Отримання коректних висновків у результаті тільки одного прогону моделі не має сенсу. Щоб результати моделювання набрали чинності треба багаторазово запускати модель при однакових початкових умовах (розташування на карті, радіуси і ймовірності для пунктів спостереження, засобів РЕБ та ППО, постійна траса польоту БПЛА і постійні параметри БПЛА уздовж цієї траси – швидкості та висоти польоту). Якщо, наприклад, при таких постійних умовах користувач в результаті десяти прогонів отримує вісім уражень об'єкту що охороняється, то вибраний напрям траси БПЛА є потенційно загрозливим.

УДК.355.426.4:351.742

Ковальов І.В., кандидат військових наук, доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, полковник; **Росляков О.В.**, старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ПОРЯДОК ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

Національна гвардія України є військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначено для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами – із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону. Однією із основних функцій Національної гвардії України (НГУ) є участь у забезпеченні громадської безпеки та охороні громадського порядку під час проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій та інших масових заходів, що створюють небезпеку для життя та здоров'я громадян. Визначено порядок спільного залучення сил і засобів Національної гвардії та Національної поліції України щодо забезпечення охорони громадського порядку під час зазначених заходів, та організації взаємодії під час виконання поставлених завдань.

Взаємодія між НГУ та Національною поліцією України здійснюється в межах, визначених законодавством, а саме шляхом:

спільного патрулювання нарядами вулиць, площ, парків, скверів, вокзалів, аеропортів, морських та річкових портів, інших публічних (громадських) місць;

забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку під час проведення зборів, мітингів, вуличних походів, демонстрацій, інших масових та спортивних заходів, а також під час заходів у публічних (громадських) місцях за участю осіб, щодо яких здійснюється державна охорона;

проведення спільних заходів з метою стабілізації оперативної обстановки в разі її загострення в межах території однієї чи декількох адміністративно-територіальних одиниць.

Про необхідність залучення додаткових сил і засобів з інших оперативно-територіальних об'єднань НГУ для виконання завдань, керівники головних управлінь Національної поліції областях і місті Києві доповідають Голові Національної поліції України, який звертається до Міністра внутрішніх справ України з клопотанням про додаткове виділення сил та засобів НГУ.

УДК 355.5

Ковтуненко А.В., старший викладач кафедри тактики – начальник служби РХБ захисту – екологічної безпеки Національної академії Національної гвардії України, майор; **Бутко Р.В.**, старший викладач кафедри тактики – начальник інженерної служби Національної академії Національної гвардії України, підполковник

**ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ СИЛАМИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ
У ВНУТРІШНЬОМУ ЗБРОЙНОМУ КОНФЛІКТІ**

На сучасному етапі розвитку нашої держави перед особовим складом Національної гвардії України постала проблема захисту громадського порядку та територіальної цілісності нашої держави, діючи при цьому в рамках закону.

Страйки, мітинги й рухи протесту стають звичним явищем нашого життя. Аналіз останніх подій в нашій державі показує, що оперативна обстановка, незважаючи на заходи, які вживаються, характеризується активізацією злочинного елемента. Одним з найнебезпечніших замахів на громадський порядок і громадську безпеку є масові безладдя, а також такі, що межують з ними, групові хуліганські прояви непокори або опір законним вимогам представників влади. Почастішали випадки скоєння злочинів з особливою жорстокістю, у тому числі із застосуванням холодної й стрілецької зброї, вибухових пристроїв та інших небезпечних засобів. Підвищена громадська небезпека масових безладів полягає в тому, що вона здійснюється натовпом, тобто значною кількістю людей та супроводжується, зазвичай погромами, руйнуваннями, підпалами й іншими подібними діями або виявлення збройного опору органам державної влади. Однієї тільки майстерності підрозділів Національної гвардії недостатньо тоді, коли з-за недосконалості законодавства нею не можна скористатися. У таких випадках припинення та стабілізація суспільно-політичної обстановки і взяття її під контроль вимагає інших дій з залученням групи застосування спеціальних засобів та групи розгородження.

Група застосування спеціальних засобів створюється на час виконання службових завдань з охорони громадського порядку в населеному пункті, районі. Вона комплектується на базі штатних підрозділів з особового складу, який пройшов зборову підготовку, вміє застосовувати спеціальні засоби та знає правові основи їх застосування. Призначена для припинення протиправних дій та розосередження натовпу.

Група розгородження створюється з особового складу інженерних підрозділів. До групи можуть входити фахівці вибухотехнічної служби та розмінування, які пройшли зборову підготовку. Призначена для розбирання барикад та усунення інших перешкод, що створені правопорушниками. Основні зусилля зосереджуються на забезпеченні проїзду на важко прохідних ділянках шляхів, для утримання яких виділяються підрозділи з дорожньою технікою, тягачами.

УДК 358.1

Козловець В.В., заступник начальника кафедри наземної артилерії Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного полковник; **Кузнецов В.В.**, кандидат військових наук, професор кафедри наземної артилерії Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, підполковник

**ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ БЕЗПЛОТНИХ АВІАЦІЙНИХ
КОМПЛЕКСІВ В ІНТЕРЕСАХ АРТИЛЕРІЙСЬКИХ ЧАСТИН
ТА ПІДРОЗДІЛІВ**

Досвід ведення Антитерористичної операції та Операції Об'єднаних Сил (ООС) свідчить про наявність як позитивних результатів застосування артилерії, так і проблем в організації вогневого ураження противника. Одним із питань, які потребують оперативного вирішення, є забезпечення точності стрільби. На неї суттєво впливає точність визначення координат об'єктів ураження. Сучасні безпілотні авіаційні комплекси (БпАК), які постачаються в артилерійські частини ЗСУ, за своїми характеристиками задовольняють вимоги ПСіУВ наземної артилерії щодо точності визначення координат цілей.

Як показує досвід, можливість виконання завдань з БпАК залежить від характеру місцевості, висоти польоту, яка в свою чергу залежить від висоти хмар, повітряної обстановки і дальності спостереження, наявності орієнтирів в районі цілі. Застосування БпАК можливо за умов подавлення засобів і комплексів радіоелектронної боротьби противника.

Значний вплив на можливість спостереження за розривами своїх снарядів, також, має стан ґрунту в районі цілі. Тому важливо установку підричника для пристрілювання призначати з урахуванням ґрунту і рослинності в районі цілі. На місцевості з невисокою рослинністю краще спостерігати розриви снарядів з установкою підричника на осколкову дію, а на місцевості з м'яким ґрунтом та сніговим покривом – розриви снарядів з установкою на фугасну дію. Під час ураження цілей на воді доцільно призначати установку підричника на осколкову дію. Для полегшення пошуку розривів перший постріл доцільно здійснювати димовим снарядом.

Найбільш сприятливі умови для оцінки значень відхилення розривів (центру залпу) від центру цілі забезпечуються тоді, коли вона проводиться з точки спостереження, розташованої над ціллю, тому виникає необхідність виведення (утримання) БпЛА на цю точку перед пострілом. При веденні вогню снарядами с радіопідриником можливе ураження БпЛА в результаті неконтактної дії по ньому підричника, тому район (маршрут) польоту і точку спостереження при цьому доцільно призначати поза межами площини стрільби.

Під час виконання вогневих завдань, за готовністю батареї, оператору БпАК

передають число пострілів (залпів), які потрібно спостерігати, проміжок часу між ними та час польоту снарядів. Вогонь починають за командою оператора БпАК в момент підльоту БпЛА до точки відкриття вогню. Точка відкриття вогню обирається на маршруті польоту з таким розрахунком, щоб спостерігати розриви (розрив) в момент знаходження БпЛА над точкою спостереження з урахуванням часу на подачу команди, проведення пострілів та польотного часу снарядів.

Досвід застосування БпАК свідчить, що точність визначення ними координат цілей забезпечує визначення установок для стрільби способом повної підготовки. Це дозволяє, з урахуванням метеорологічних та балістичних умов стрільби в повному обсязі, здійснювати швидке та раптове відкриття вогню на ураження без пристрілювання.

Безпілотні авіаційні комплекси застосовуються також при визначенні установок для стрільби з використанням даних пристрілювальної гармати (ПГр) або перенесенням вогню від репера. Вибираючи точку створення репера, необхідно враховувати можливість перенесення вогню по виявлених цілях, з різницею напрямків стрільби по цілі та реперу (кут перенесення), яка не перевищує 3-00, а різниця топографічних дальностей – 2 км.

У випадку відсутності активної протидії противника установки для стрільби на ураження можливо визначати пристрілюванням цілей.

Під час виконання вогневих завдань дивізіоном пристрілювання ведуть однією (як правило підручною) батареєю або кожною батареєю дивізіону. Під час пристрілювання цілі кожною батареєю дивізіону основними гарматами батареї почергово здійснюють по два постріли з темпом, що забезпечує визначення координат кожного розриву БпАК. До стрільби на ураження переходять, після введення коректур хоча б по одному надійно засіченому розриву кожної батареї.

УДК 355.45:623.765.(043.3)

Колянда В.В., ад'юнкт докторантури та ад'юнктури Національної академії Національної гвардії України, підполковник

**ПОКАЗНИКИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
ЕФЕКТИВНОСТІ ЗНЕШКОДЖЕННЯ НЕЗАКОННИХ ЗБРОЙНИХ
ФОРМУВАНЬ, ЩО ВРАХОВУЮТЬ РАПТОВІСТЬ ДІЙ ФОРМУВАНЬ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ**

Національна гвардія України (НГУ) у відповідності до свого призначення і завдань, залучається до припинення діяльності незаконних збройних формувань (НЗФ). Однією з функцій НГУ є участь у спеціальних операціях

(СпО) зі знешкодження озброєних злочинців, припиненні діяльності НЗФ, організованих груп і злочинних організацій на території України, а також у заходах, пов'язаних із припиненням терористичної діяльності.

Виконання завдань зі знешкодження НЗФ передбачає участь формувань НГУ у відповідній СпО.

Підвищити ефективність бойового застосування формувань НГУ у СпО зі знешкодження НЗФ можливо завдяки застосуванню форм і способів дій, що враховують чинники раптовості.

Під раптовістю розуміють несподівані для противника дії, що передбачають досягнення успіху в бажаному місці в потрібний час з максимальною ефективністю. Реалізація цього принципу досягається скритністю підготовки бою та діяльності підрозділів, випередженням противника в діях, мобільністю, застосуванням несподіваних для противника способів дій, рішучим та сміливим маневром силами і засобами та вогнем, а також широким застосуванням заходів щодо введення противника в оману.

Показники оцінювання ефективності знешкодження НЗФ, що враховують раптовість дій формувань НГУ поділяються на просторові (наприклад, розміри зон розвідки, дальність стрільби), на ймовірнісні (наприклад, ймовірність оповіщення особового складу, ймовірність ураження противника), на часові (наприклад, час на враження цілі, час на здійснення маневру) та на кількісні (наприклад, кількість засобів розвідки, кількість особового складу угруповання НГУ тощо).

В процесі дослідження розроблені способи розрахунку значень показників ефективності знешкодження НЗФ, що дозволяють зменшити час на розроблення замислу СпО при збільшенні якості та точності планування.

В основу методики розрахунків покладені математичні моделі: розвідки НЗФ в районі проведення СпО, розрахунку маневрених можливостей, блокування НЗФ, вогневого бою формування НГУ з НЗФ тощо. Ці моделі відображають динаміку дій формування НГУ при проведенні СпО, результати моделювання співпадають з теоретичними, що підтверджують їх достовірність.

Кількісно-якісний склад показників ефективності знешкодження НЗФ дозволяє отримувати достатньо стійкі результати очікуваних дій формування НГУ у СпО зі знешкодження НЗФ, що задовольняє вимогам оперативності та повноти розроблення замислу СпО.

Напрямок подальшої роботи є розроблення моделі дій формувань Національної гвардії України у спеціальній операції із знешкодження незаконних збройних формувань з урахуванням впливу чинників раптовості.

УДК 351.862.44

Пташка С.Д., старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України; **Кулешов О.П.**, старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СЛУЖБИ З КОНВОЮВАННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО КОНТИНГЕНТУ ХВОРИХ НА ІНФЕКЦІЙНІ ЗАХВОРЮВАННЯ

Серед завдань, що покладаються на підрозділи Національної гвардії України у відповідності до вимог закону України "Про національну гвардію" особливе місце займає службова діяльність пов'язана з конвоюванням спеціального контингенту, а саме підсудних та засуджених. Ці завдання вирішуються у ході планового, наскрізного, зустрічного, особливого, судового та ешелонного конвоювання авіаційним, залізничним, морським та автомобільним транспортом, у ході судових процесів, а також під час екстрадиції. У ході виконання зазначених завдань військовослужбовці Національної гвардії України постійно перебувають у контакті з особами, що мають інфекційні захворювання на туберкульоз, віспа, кір, СНІД та інші. Таким чином даний спецконтингент відноситься до груп підвищеного ризику щодо передачі цих інфекційних захворювань іншим особам. Особлива увага приділяється особам що відносяться до груп підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ.

Характер та умови діяльності військовослужбовців при виконанні службово-бойових завдань, визначає можливість контактів з особами, які мають такі інфекційні захворювання а особливо ВІЛ-інфікованої людини, забрудненими ними інструментарієм, обладнанням чи предметами, тобто військовослужбовці зазнають ризику зараження. А це, в свою чергу, вимагає встановлення та впровадження додаткових спеціальних заходів безпеки особового складу під час виконання службово – бойових завдань з конвоювання. Ця вимога також визначається і на законодавчому рівні. Так стаття 20 Закону України "Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини, та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ", передбачає ряд заходів соціального захисту медичних та інших працівників, виконання професійних обов'язків яких пов'язане з підвищеним ризиком.

Застосування досвіду медичних працівників дозволяє сформулювати основні напрямки забезпечення захисту військовослужбовців від небезпечних інфекційних захворювань:

1. Оцінка та ступінь ризику контакту військовослужбовців з інфікованими особами, забрудненими ними матеріалами, обладнанням чи предметами для

визначення засобів індивідуального захисту, які повинні використовуватися військовослужбовцями у ході виконання службово – бойових завдань.

2. Розробка та впровадження відповідних положень та інструкцій щодо порядку забезпечення засобами індивідуального захисту військовослужбовців Національної гвардії, які контактують з особами що мають інфекційні небезпечні захворювання, забрудненими ними матеріалами, обладнанням чи предметами та порядку їх використання.

3. Забезпечення військовослужбовців Національної гвардії засобами індивідуального захисту, що підібрані відповідно до оцінки ступеня ризику і форми ймовірного контакту.

4. Проведення відповідної підготовки (інструктажів) особового складу стосовно дотримання заходів безпеки та використання засобів індивідуального захисту.

Реалізація запропонованих заходів допоможе у значній мірі знизити ризик зараження військовослужбовців Національної гвардії при виконанні службово-бойових завдань.

УДК 355.457.1

Курашкевич А.П., кандидат військових наук, професор кафедри вогневої та тактико-спеціальної підготовки Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, полковник; **Медвідь М.О.**, викладач кафедри вогневої та тактико-спеціальної Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, капітан

СУЧАСНИЙ СТАН МОБІЛЬНИХ СИЛ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

У сучасній історії Державної прикордонної служби України не останнє місце відведено мобільним підрозділам. У 2013 році в процесі реалізації концепції розвитку Державної прикордонної служби України на період до 2015 року було введено поняття «мобільні сили», до складу яких ввійшли мобільні прикордонні застави прикордонних загонів, окремі мобільні прикордонні застави регіональних управлінь та мобільний прикордонний загін.

Однак найбільш активні заходи з реформування та підвищення спроможностей мобільних підрозділів відбулись протягом 2015-2016 років.

Відповідно до Стратегії розвитку Державної прикордонної служби до 2020 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України (№1189-р від 23.11.2015 року), було розроблено нову Програму розвитку мобільних підрозділів Державної прикордонної служби України на період до 2018 року. Програмою передбачено реорганізацію діючих мобільних підрозділів та

переорієнтування їх на стандарти кращих зразків підрозділів спеціального призначення Сполучених Штатів Америки та Європейського Союзу. В рамках виконання програми вивчено досвід розвитку спеціальних підрозділів Сполучених Штатів Америки та Європейського Союзу. Для оцінки ефективності діяльності мобільних підрозділів були залучені експерти Прикордонного патруля Сполучених Штатів Америки. Також в рамках цієї програми проведено низку організаційних та практичних заходів, так наприклад відділи прикордонної служби типу «С» виведені зі штату регіональних управлінь та введені до складу прикордонних загонів.

Також, на теперішній час, з урахуванням досвіду бойових дій, викликів та загроз на державному кордоні, проходять активні заходи по удосконаленню системи підготовки мобільних підрозділів та їх усебічного забезпечення.

Відповідно до реалізації положень програми розвитку мобільних підрозділів Державної прикордонної служби України на період до 2018 року проведено низку заходів, а саме:

в рамках міжнародної співпраці проведено низку тренінгів за системою підготовки інструкторів спеціального

призначенців Прикордонного патруля Сполучених Штатів Америки та спільні навчання мобільних підрозділів Державної прикордонної служби України (10 мобільний прикордонний загін) та Національної поліції України в терміналі «F» аеропорту «Бориспіль»;

для нарощення ступеня натренованості та підготовки військовослужбовців мобільного загону до виконання завдань з протидії протиправній діяльності на морській та річкових ділянках державного кордону, проведено тренінг з відпрацюванням тактики спеціальних дій на судні за участі інструкторів Прикордонної Варти Республіки Польща;

забезпечено підвищення кваліфікації позаштатних штурмових груп;

проведено реорганізацію мобільного прикордонного загону, до штату введено підрозділи для організації протидії протиправної діяльності на воді.

УДК 35.071.1

Лавніченко О.В., кандидат військових наук, доцент, завідувач кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України

ОПЕРАТИВНА КОНЦЕПЦІЯ ЗАСТОСУВАННЯ НГУ ДЛЯ ВРЕГУЛЮВАННЯ ВНУТРІШНЬОГО ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ

Під оперативною концепцією вирішення внутрішнього збройного конфлікту силами НГУ розуміється порядок, форми і способи застосування угруповань НГУ з ліквідації внутрішнього збройного конфлікту.

Зміст оперативної (оперативно-тактичної) концепції врегулювання внутрішнього збройного конфлікту шляхом застосування збройної сили може бути наступним.

Мета дій полягає у створенні умов для ліквідації конфлікту шляхом придушення збройного опору опозиції.

Етапи дій:

розгортання угруповання сил та засобів у зоні конфлікту та його ізоляція;
розгром великих, компактно діючих угруповань (НЗФ) опозиції в районах їх базування та дій;

встановлення збройного контролю над всією територією зони конфлікту;
ліквідація мілких НЗФ і збройного підпілля в населених пунктах.

Принципи дій витікають із досвіду придушення збройного опору у внутрішніх збройних конфліктах:

єдиноначальність та централізоване керівництво в зоні конфлікту;

надійна ізоляція району збройного конфлікту;

підрив економічної бази збройного конфлікту, знищення керівництва і порушення системи управління НЗФ;

ведення активної агентурно-розвідувальної діяльності, ідеологічної та інформаційної боротьби;

економічний пресинг, обмеження деяких прав та свобод окремих груп місцевого населення;

випереджаюче-наступальний характер дій.

Організаційні форми застосування сили.

а) в ВЗК низької інтенсивності:

Основні сили: МВС, СБУ

Сили підтримки: НГУ

Заходи з нормалізації оперативної обстановки проводяться за оперативними планами МВС або СБУ.

б) ВЗК середньої інтенсивності:

Основні сили: НГУ

Сили підтримки і забезпечення: МВС, СБУ, ДСНС

Передбачається введення правового режиму надзвичайного стану.

Оперативне угруповання створюється з максимальним залученням сил та засобів НГУ.

в) ВЗК високої інтенсивності:

Основні сили: НГУ

Сили підтримки: ЗСУ

Сили забезпечення: МВС, СБУ

Дії в умовах введення правового режиму надзвичайного (воєнного) стану.

УДК355.133.4

Лазутський А.Ф., кандидат військових наук, доцент, викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України; **Писарев А.В.**, кандидат військових наук, доцент, доцент кафедри підготовки офіцерів запасу Національної академії Національної гвардії України

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ЯК ІНТЕЛІГЕНТА

В сучасних політичних умовах, які відбуваються у світі і в Україні, значно зростає роль інтелекту офіцерів Національної гвардії України, який завжди був властивим інтелігентній людині. Тому виховання майбутнього офіцера НГУ як інтелігента у вищих навчальних закладах (ВНЗ) стає об'єктивною потребою.

Формування сучасної інтелігенції – процес тривалий і багатогранний, який продовжується все життя людини і обіймає виховання необхідних культурно-духовних цінностей та культуру мовлення, моральних, інтелектуальних та естетичних якостей. Найважливіші з них – патріотизм, висока громадянськість, соціальна відповідальність, відданість народові України.

Інтелігент – це особистість, включена у групу людей (інтелігенцію) відмінною рисою якої є, у першу чергу, інтелігентність, це соціальне очікувана якісна характеристика його особистості як громадянина, керівника, педагога, професіонала.

В системі сучасних наукомістких технологій провідне місце належить інформаційним технологіям, а їх основний продукт – інформація – стає найчастіше, на цей час, вирішальним фактором. У правоохоронній сфері роль інформації величезна. Великої уваги вимагає і виховання необхідної комп'ютерної грамотності офіцерів з метою формування високої професійної культури і майстерності.

Зростання масштабів, складність і динамізм сучасних інформаційних технологій в галузі планування, керування діями в правоохоронній діяльності а також ролі інформаційної боротьби наполегливо вимагає не тільки кількісного збільшення, а й якісного розширення інтелектуальних можливостей співробітника при отриманні та обробці великих масивів інформації.

Сьогодні творчість педагога пов'язана з гностичною, конструктивною, організаторською, комунікативною галузями педагогічної діяльності. Курсантам важлива допомога не лише в оволодінні системою відповідних знань, а і в їх систематизації й класифікації, в згортанні і розгортанні інформації. Життя настійно вимагає реалізації креативної педагогіки: продовжуючи практику традиційних навчальних прийомів, активніше застосовувати проблемно-логічні завдання, методи конвергентного й дивергентного мислення, діалектичну й синергетичну технології, ігрові інтелектуальні методики тощо. Майстерність викладача передбачає збудження творчої індивідуальності кожного курсанта. Саме в цьому висока місія професорсько-викладацького складу: "розбудити мислення,

лаштувати його в русло творчості". Усе це в цілому зумовлює і формує у курсантів творчу співпрацю, формує творчий клімат, творчу інтуїцію, інтелект, винахідливість, передбачливість, постійний культурний ріст та інші здібності.

Таким чином, однією з найважливіших задач, що стоять перед ВНЗ, є впровадження новітніх інформаційних технологій, більш повне використання інформаційних можливостей комп'ютерної техніки та всевітньої електронної мережі, постійне вдосконалення методів викладання дисциплін та зростання виховної ролі викладача при формуванні майбутнього офіцера НГУ – інтелігента.

УДК 355.535

Лисенко О.В., старший викладач кафедри тактики Національної академії Національної гвардії України; **Карпенко С.І.**, старший викладач кафедри тактики Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ПОНЯТТЯ – СЛУЖБОВОЇ РОЗВІДКИ ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ

Службова розвідка – вид розвідки Національної гвардії України, що організовується командирами і штабами для добування розвідувальних відомостей про оперативну обстановку, учасників, місцевість в районі проведення масових заходів (виконання завдань за призначенням) необхідних для успішної підготовки та виконання функцій покладених на Національну гвардію України.

Найбільш важливими (першочерговими) об'єктами службової розвідки Національної гвардії України є:

- деструктивні (антигромадські) особи (сили);
- озброєні злочинці та злочинні угруповання;
- терористи, терористичні організації та їх інфраструктура;
- незаконні збройні формування та їх польові командири.

Службова розвідка організовується і проводиться з наступними цілями:

забезпечення виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій;

забезпечення командирів всіх рівнів даними для прийняття найбільш оптимального та своєчасного рішення на застосування своїх підрозділів в ході виконання ними службових завдань;

отримання достовірної інформації про місцезнаходження, можливості та дії терористичних (злочинних груп, злочинних організацій) і особливостей умов місцевості;

виключення раптовості дій деструктивних (антигромадських) елементів

(сил), особливо небезпечних озброєних злочинців та інших терористичних (злочинних) груп, особливо при охороні громадського порядку та забезпеченні громадської безпеки під час проведення масових заходів.

Основними завданнями службової розвідки є:

вивчення та прогнозування змін в оперативній обстановці в районах (зонах) відповідальності підрозділів та частин;

своєчасне виявлення терористичних (злочинних) проявів, намірів і можливого характеру дій.

Це досягається шляхом успішного виконання завдань з добування (збору), обробки та доведенням розвідувальних даних до зацікавлених інстанцій.

Основні зусилля розвідки зосереджуються на:

забезпеченні виконання завдань повсякденної діяльності з'єднань (військових частин) Національної гвардії України;

вивченні та прогнозуванні змін в оперативній обстановці у районах (зонах) відповідальності за звичайних умов та особливо за умов її загострення (ускладнення);

своєчасне виявлення терористичних проявів, озброєння, намірів і можливого характеру дій.

Службова розвідка організовується та ведеться постійно, і основним її призначенням є забезпечення необхідною і своєчасною інформацією командирів для прийняття рішення на застосування підрозділу.

Ведення розвідки – здійснення заходів і виконання дій, безпосередньо пов'язаних з добуванням розвідувальної інформації (розвідувальних відомостей).

Службова розвідка ведеться штатними або тимчасово створеними підрозділами (групами).

Першочергове завдання службової розвідки полягає у виявленні осіб що мають на меті терористичні прояви під час проведення масових заходів. На рішення цього завдання спрямовуватимуться її основні зусилля.

УДК 355.4.1

Лиходій О.В., старший викладач кафедри тактики Національної академії Національної гвардії України; **Попович В.Г.**, старший викладач кафедри тактики Національної академії Національної гвардії України

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТАКТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ПІДГОТОВКИ ЗА СПЕЦІАЛЬНОСТЯМИ, ЯКІ ГОТУЮТЬСЯ В НА НГУ

Класичні основи тактики ведення бою на сучасному етапі набули істотного розвитку. У системі бойових дій, яка застосовується у збройних конфліктах, чітко проявилася домінуюча роль тактики, як складової воєнного мистецтва.

Центр ваги бойових зусиль змістився в напрямку тактичних дій.

Загальновійськовий бій можна охарактеризувати як новий віток у розвитку форм і способів тактичних дій, констатуємо певний прогрес воєнного мистецтва загалом. Зміни тактики, що сталося протягом останніх 2-3 десятиріч зумовлюють необхідність постійного ретельного прогнозування їх з метою визначення тенденцій та напрямків розвитку тактики в майбутньому.

Підготовка військових фахівців для підрозділів та частин НГУ повинна в першу чергу розглядатися на фоні завдань, які вирішує Національна гвардія і тому, звичайно, акцент у їх підготовці слід приділяти таким предметам, як «Тактика підрозділів військ» та «Службово-бойова діяльність підрозділів НГУ». Саме ці дисципліни, на наш погляд, повинні бути основою, на яку спираються та заради якої викладаються всі інші, як військові так і цивільні науки.

В той же час, як показує досвід, центр ваги бойових зусиль змістився в напрямку тактичних дій, тобто класичної основи тактики ведення бою. Тому виникає дилема: що брати за кістяк у підготовці військових фахівців в стінах НА НГУ, яким предметам надавати перевагу в кількості годин, що повинно бути первинним?

На даний час колективом кафедри в цьому напрямку проводиться кропітка робота щодо визначення пріоритетних завдань щодо підготовки військових фахівців, розроблені основні тактичні задачі по курсам навчання та готується нова робоча навчальна програма з урахуванням збільшення годин на дисципліну «Тактика».

Виходячи з вище викладеного слід зазначити основні напрямки, за якими здійснює свою роботу колектив кафедри у даний час. А саме:

1. Пошук нових, більш новітніх і досконалих форм та методів навчання курсантів. Сміливе впровадження в освітню діяльність інтегрованих занять, пропонуючи їх підготовку і проведення кількома колективами викладачів.

На цих заняттях доцільно відпрацьовувати питання, які не містять елементи практичних дій на полі бою. Наприклад, усвідомлення задачі, оцінка обстановки, прийняття рішення, здійснення розрахунків, відпрацювання бойових документів, заслуховування доповідей про обстановку та інше.

Впровадження інтегрованих занять дозволяє збагатити освітню діяльність за змістом і формою, вони проводяться з метою розкриття загальних закономірностей, законів, ідей, теорій.

2. Впровадження в кожне заняття яскравих прикладів, які мали місце в сучасних локальних війнах та зоні проведення ООС. Вміло пов'язувати тематику того чи іншого заняття з вдало підібраним прикладом наштовхує курсанта активно шукати відповіді на ті чи інші питання не тільки в бойових статутах або на сторінках окремих директив, але й пошуку виходу зі складних обставин та прийняття нестандартних рішень звертаючись до досвіду недавнього минулого, бойового досвіду ООС.

Саме такий пошук сприяє розвиненню та закріпленню професійних навичок майбутніх офіцерів командного складу, які (навички) надалі будуть максимально використовуватись щодо відпрацювання оригінальних прийомів та способів дій, які будуть несподівані для противника.

Відмова від шаблону, постійні пошуки нових, шляхів впровадження задач, які виникають в процесі управління частинами, в значній мірі сприяють успіху управління підлеглими при підготовці та в ході бою.

3. Залучати до проведення занять фахівців, які мають достатній досвід, отриманий під час проходження служби в зоні ООС та інших локальних війн. Таки заняття викликають у курсантів велику зацікавленість, сприяє більш вагоме засвоєння навчального матеріалу, надовго залишаються в пам'яті та надають змогу в подальшому використовувати набуті знання при виконанні обов'язків у військах на тій, чи іншій посаді).

Результати аналізу подій ООС дозволяють зробити висновки про те, що способи ведення війни зазнали значних змін і підрозділи ЗСУ та НГУ зіштовхнулися з потребою удосконалення, а в багатьох випадках і перегляду положень статутів і керівних документів.

В першу чергу, це вирішення проблеми підтримання високої бойової готовності, боєздатності частин та підрозділів при розташуванні на місці, під час маршу та при виконанні бойових завдань за призначенням, це є найбільш пріоритетним завданням, вирішення якого забезпечує виконання подальших бойових завдань.

Все це, як наслідок, буде сприяти активізації навчального процесу, становленню дієвих зв'язків сучасності з минулим, створювати передумови для формування не вузько інформованого фахівця, а творчої особистості, яка цілісно сприймає світ і здатна діяти в складній обстановці на полі бою.

УДК 355.535

Луговський І.С., кандидат військових наук, доцент кафедри бойового та логістичного забезпечення оперативно-тактичного факультету Національної академії Національної гвардії України, полковник; **Лисенко О.В.**, старший викладач кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

ОБ'ЄКТ МОНІТОРИНГУ – НАТОВП

Під натовпом необхідно розуміти численне скупчення людей, яке стихійно виникло (або втратило організованість) та характеризується відсутністю загальної для всіх усвідомленої мети, що знаходяться в безпосередньому контакті один з одним і в стані підвищеного емоційного збудження.

Натовп не завжди виникає тільки випадково, стихійно. Досить часто його виникнення провокується або навмисне створюється. У цих випадках використовуються способи психічного впливу: шантаж, погрози, чутки, захоплення заручників, голодовка, спроба самоспалення, блокування громадського транспорту. Для того щоб зібрати натовп, вдаються до різних незвичайних, видовищних, ефектних прийомів. Модним проявом натовпу є блокування громадського транспорту, групове голодування. Учасники натовпу можуть використовувати в якості способу психологічного впливу пікетування, «штурм» адміністративних будівель (поліцейських дільниць), ультиматум, «живе кільце» та інш.

В сучасних умовах, під натовпом зазвичай розуміють таке скупчення людей, який в тій чи іншій мірі відповідає таким ознакам:

численність (в нечисленних групах людей виникнення маловірогідні або зовсім неможливі типові психологічні феномени натовпу);

висока контактність, тобто кожна людина, знаходиться на близькій відстані одна від одної, фактично входячи в його персональний простір;

емоційна збудженість (типовими психічними станами такої групи є динамічний, невірноважений стан: підвищене емоційне збудження, хвилювання людей тощо);

неорганізованість, або стихійність (натовп найчастіше утворюється стихійно, спочатку має слабку організованість);

відсутність загальної, усіма усвідомлюваної мети (загальна для всіх мета, як правило, відсутня або, при її наявності, слабо усвідомлюється більшістю людей; крім того, цілі можуть легко втрачатися, початкові цілі часто підміняються іншими, нерідко підставними тощо).

Розглянемо основні етапи формування натовпу.

Створення ядра натовпу. Виникнення натовпу рідко виходить за межі причинно-наслідкових зв'язків соціальних явищ, усвідомлення яких далеко не завжди стихійно. Незважаючи на те, що одним з істотних ознак натовпу є випадковий склад людей, що його створюють, нерідко формування натовпу починається з якогось ядра, в якості якого виступають організатори.

Процес кружляння. Другий етап починається, коли почуття людини ще більше загострюються, і виникає готовність реагувати на інформацію, що надходить від присутніх. Внутрішнє кружляння на основі триваючої циркулярної реакції наростає. Наростає і збудження. Люди стають схильними не тільки до спільних, а й до негайних дій.

Поява нового об'єкта уваги. Процес кружляння готує третій етап формування натовпу. Цей етап – поява нового загального об'єкта уваги, на якому фокусуються імпульси, почуття і уява людей.

Активізація індивідів через порушення. Останній етап у формуванні натовпу становить активізація індивідів додатковим стимулюванням через порушення

імпульсів, що відповідають уявному об'єкту. Таке (на основі навіювання) стимулювання відбувається найчастіше, як результат керівництва лідера. Воно спонукає індивідів, що складають натовп, приступити до конкретних, часто до агресивних дій.

Кожний натовп має внутрішню структуру (склад). Рольову структуру учасників, що навмисно формують натовп утворюють:

організатори масових конфліктів – особи, які заздалегідь «програють» і планують конфлікти. Потім ними вибираються зручний час, місце і привід для створення (провокування) конфліктів;

зачинщики – це особи, які розгортають активну підбурюючу діяльність, спрямовують дії учасників, які розподіляють ролі, які розповсюджують провокаційні чутки тощо. Зачинщиками можуть бути і організатори, і підбурювачі з числа тих, хто претендує на завоювання лідируючого положення;

активні учасники – особи, що становлять «ядро» конфлікту. Вони утворюють найнебезпечнішу (ударну) групу – групу бойовиків;

конфліктні, «токсичні» особистості, які примикають до активних учасників конфлікту виключно через появу можливості в анонімній обстановці звести рахунки з особами, які перебувають з ними у міжособистій ворожнечі, розрядити емоційну напругу, дати вихід своєму неприборканому характеру. Серед таких особистостей чимало психопатичних осіб, наркоманів тощо;

особистості, які сумлінно помиляються, тобто ті, хто стає учасником конфлікту, по-перше, через помилкове сприйняття причин обстановки, яка сформувалася; по-друге, через помилкове розуміння принципу справедливості; по-третє, під впливом чуток, навіювання;

емоційно нестійкі – особи, що ідентифікують свої вчинки із загальним напрямком дій учасників; що піддаються впливу, легко заражаються загальним настроєм, без опору, що віддають себе у владу груповим явищам;

зацікавлені – ті, хто спостерігає зі сторони і не втручається в хід подій, але своєю присутністю підсилює емоційне збудження інших учасників натовпу;

хто долучився – люди, які стають учасниками конфлікту під впливом погроз з боку організаторів і підбурювачів, через страх фізичної розправи в разі відмови від участі в конфлікті.

Враховуючи, що Національна гвардія України є основним суб'єктом з припинення масових заворушень, знання природи натовпу, його структури та вміння впливати на його дії є одним із пріоритетних напрямків в підготовці офіцера-правоохоронця до дій щодо забезпечення громадської безпеки та охорони громадського порядку.

УДК 351.746.1

Магась Г.А., кандидат наук з державного управління, докторант докторантури Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, полковник

**ОСНОВНІ ПІДХОДИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ ДЕРЖАВНОГО
УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ
(В КОНТЕКСТІ ДІЯЛЬНОСТІ
ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ)**

Моделювання інформаційних відносин та соціально-правових явищ і процесів – це метод пізнання, у процесі якого використовується допоміжний штучно створений об'єкт (модель), поданий у вигляді схем, алгоритмів, математичних формул тощо, який, будучи аналогічним досліджуваному об'єкту, відображає і відтворює в простішому вигляді властивості, взаємозв'язки і відносини між його елементами. Основним механізмом держави, який реалізовує державну політику у сфері охорони державного кордону (далі □ ОДК), є діяльність Державної прикордонної служби України (далі □ ДПСУ). Модель державного управління у сфері охорони державного кордону (в контексті діяльності Державної прикордонної служби України) відображає: об'єкт, суб'єкт, чинники, які впливають на діяльність Державної прикордонної служби України у сфері охорони державного кордону, мету (результат діяльності), зв'язки та розкриває інструменти реалізації державної політики у сфері охорони державного кордону на відповідних рівнях управління. Для з'ясування питання про суб'єкт та об'єкт управління необхідно зрозуміти, що управління як структура в органах ОДК має ієрархічний характер і що різні рівні управління в прикордонній системі одночасно виступають і як суб'єкти, і як об'єкти управління. Кожному рівню управління відповідає свій суб'єкт та об'єкт управління. Тому об'єкт управління в єдиній системі органів ДПСУ слід розглядати як суб'єкт подальших управлінських і виконавчих дій. Відповідно, й управління як вид діяльності в такій структурі має і розпорядчу, і виконавчу сторону. До суб'єктів управління органами та підрозділами ОДК належать всі керівники, які мають повноваження приймати управлінські рішення, давати доручення підлеглим співробітникам і колективам та вимагати їх виконання, тобто всі елементи і підсистеми відділу прикордонної служби, регіонального управління та ДПСУ, які здійснюють цілеспрямований вплив. Як об'єкти управління в органах і підрозділах ОДК виступають виконавці рішень, наказів, доручень керівної підсистеми, спеціалісти прикордонної справи, прикордонні колективи, організаційні структури тощо. Суттєву роль у системі управління відіграють взаємозв'язки між суб'єктом та об'єктом управління, які залежать від організаційної структури управління, інших чинників. Механізм управління

складають: закони, принципи, цілі, методи та функції управління. Структура управління містить: органи управління, кадри управління і технічні засоби управління. Діяльність Державної прикордонної служби України, з точки зору її функціонального призначення, можна класифікувати за її різновидами, формами застосування сил і засобів та окремими функціями, а саме: оперативно-службова діяльність; оперативно-розшукова діяльність; розвідувальна діяльність; інформаційно-аналітична діяльність.

Застосування моделі державного управління у сфері охорони державного кордону (у контексті діяльності Державної прикордонної служби України) надає змогу удосконалити державне управління у відповідній сфері, що відкриє перспективні можливості для: майбутніх законодавчих ініціатив; корегування окремих аспектів практичної діяльності прикордонного відомства (підвищення ефективності діяльності керівників та органів управління усіх рівнів); конкретизації напрямків підготовки кадрів та наукових досліджень; формування ідеології реформування та стратегії сталого розвитку ДПСУ.

УДК 355.45

Мірошніченко Г.М., старший викладач кафедри підготовки офіцерів запасу Національної академії Національної гвардії України; **Шевцов А.С.**, старший викладач кафедри підготовки офіцерів запасу Національної академії Національної гвардії України; **Гордієнко І.А.**, викладач кафедри підготовки офіцерів запасу Національної академії Національної гвардії України

РОЛЬ КОАЛІЦІЙНИХ ПРАВООХОРОННИХ ВІЙСЬК (СИЛ) В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ МИРОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ РЕГІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОБСЄ

На межі ХХ – ХХІ століть реальна загроза бути втягнутими у важко контрольовані збройні конфлікти отримала пріоритетний напрямок у зовнішній та внутрішній політиці багатьох європейських держав щодо миротворчої діяльності регіональної організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ). Відповідно у цій ситуації різко зростає роль коаліційних правоохоронних військ (сил) держав-членів ОБСЄ щодо ліквідації загрози розгортання асиметричного збройного протистояння з боку воєнізованої сили міжнародного тероризму та спільноти європейських держав, рішучого припинення кримінальної діяльності організованої транснаціональної злочинності та стабілізації регіональної безпеки.

Проблемам миротворчої діяльності присвячено безліч публікацій, які в основному спрямовані на проведення аналізу збройних конфліктів та припинення їх через залучення миротворчих збройних сил провідних держав-

членів Ради Безпеки ООН, але що стосуються питань миротворчої діяльності, де у якості миротворчої сили виступають правоохоронні війська (сили) регіональних організацій уваги приділяється поки що недостатньо.

Втручання воєнізованої сили (у складі чисельних незаконних збройних формувань найманців, загонів транснаціональних кримінально-терористичних організацій) міжнародного тероризму породжує проблемну ситуацію, яка полягає в налагодженні колективної самооборони держав – членів ОБСЄ у разі виникнення асиметричного збройного протистояння (кризової ситуації).

Практика миротворчої діяльності в зонах конфліктів вказує на відсутність провідної ролі міжнародних правоохоронних військ (сил) держав-членів ОБСЄ в ході боротьби з воєнізованими кримінально-терористичними угрупованнями внаслідок розрізненості їх дій, причому прагнення зосередити в оперативне підпорядкування ОБСЄ часто стримується неузгодженістю їх не тільки в адміністративному, а й у інформаційному аспектах.

Як показує проведений аналіз реальне об'єднання правоохоронних військ (сил) держав-членів ОБСЄ стає можливим через міждержавну інтеграцію національних правоохоронних військ (сил) в таку систему, що має мережеву структуру та налагоджені інформаційні та інші зв'язки між її елементами на основі принципу обов'язковості держави в міжнародному співробітництві у сфері миротворчої діяльності.

Стосовно забезпечення миротворчої діяльності регіональної системи ОБСЄ зазначений миротворчій контингент у складі міжнародної миротворчої коаліції уявляє собою цілісну, відкриту, багатонаціональну мережеву систему командного типу і становиться реальним оперативним (бойовим) складовим компонентом регіональної системи ОБСЄ і в ході превентивного розгортання та його застосування виявляється те, що:

1. Миротворчий контингент міжнародної миротворчої коаліції отримує спроможність у проведенні оперативних дій щодо забезпечення превентивної дипломатії під егідою ОБСЄ по зриву агресивних намірів з боку воєнізованої сили міжнародного тероризму.

2. Миротворчий контингент міжнародної миротворчої коаліції отримує спроможність у превентивному розгортанні під егідою ОБСЄ для проведення міжнародної миротворчої операції щодо відсічі агресії воєнізованої сили міжнародного тероризму.

УДК 355.426.4:351.742

Назаренко О.Л., старший викладач кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник;
Дробаха Г.А., доктор військових наук, професор, головний науковий співробітник науково-дослідного центру службово-бойової діяльності НГУ

Національної академії Національної гвардії України; **Башкатов Є.Г.**, кандидат військових наук, начальник кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, полковник

ТИПОВИЙ СЦЕНАРІЙ РОЗВИТКУ ПОДІЙ ЗА УМОВ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО ХАРАКТЕРУ ТА СПОСОБИ ЗАСТОСУВАННЯ ФОРМУВАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Типовий сценарій розвитку подій за очікуваною обстановкою розроблений виходячи з можливих дій натовпу, умов проходження масових заворушень і дій сил охорони правопорядку. При відпрацюванні типового сценарію розвитку подій за очікуваною обстановкою, що може виникнути у період з 2019 по 2025 роки використовувалися результати досліджень, які отримані під час проведення заходів оперативної підготовки та аналізу динаміки розвитку масових заворушень.

Для формування гвардії під час припинення масових заворушень в сценарії розглянуті наступні способи їх застосування: превентивний; ситуативний; комплексний.

Сутність превентивного способу полягає у недопущенні проникнення порушників, що мають на меті участь у масових заворушеннях у населених пунктах, попередження виникнення заворушень.

Ситуативним способом формування Національної гвардії України застосовується у випадку коли превентивний спосіб проводити запізно або якщо цей спосіб не дав очікуваних результатів. У випадках коли запобігти проникненню натовпу в населений пункт або на місце подій не вдалось і натовп з осередків рухається до визначеного місця з метою участі у масових заворушеннях.

Комплексним способом формування гвардії застосовується у випадках коли попередні способи застосування не дали очікуваного результату і велика кількість натовпу зібралась на майдані з метою участі у масових заворушеннях.

Сценарій розроблений для розгляду можливих способів застосування формувань Національної гвардії України з урахуванням їх протистояння з натовпом за умов масових заворушень.

Визначений перелік тактичних прийомів, що проводяться формуванням Національної гвардії України з метою припинення масових заворушень.

Динаміка дій натовпу (правопорушників) та сил гвардії відображається у вигляді процесограми.

Способи застосування Національної гвардії України в залежності від оперативної обстановки будуть змінюватись, тому для опису способів доцільно розробляти таблицю з даними, що заносяться до сценарію.

Розроблений сценарій дозволяє визначити способи застосування формувань Національної гвардії України під час припинення масових заворушень.

УДК 355.4.1

Нестеренко О.О., викладач кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор; **Трищун Р.М.**, викладач кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

**ОБГРУНТУВАННЯ НЕОБХІНОСТІ БІЛЬШ РЕТЕЛЬНОГО ОПИСУ
УМОВ ВИКОНАННЯ НОРМАТИВІВ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОРЯДКУ
ВІДПРАЦЮВАННЯ ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОВИХ НОРМАТИВІВ
З БОЙОВОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН
(ПІДРОЗДІЛІВ) НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ**

Норматив бойової підготовки – це часовий, кількісний і якісний показник виконання поставлених завдань, прийомів і дій окремими військовослужбовцями або підрозділами в ході бойової підготовки, на навчаннях, тренуваннях, а також з озброєнням і бойовою технікою з дотриманням послідовності, яка передбачена статутами, порадиниками, керівництвами та інструкціями.

Відпрацювання нормативів на заняттях і навчаннях сприяє удосконаленню прийомів і способів дій під час виконання поставленого завдання, швидкому оволодінню особовим складом озброєнням та військовою технікою, скороченню термінів приведення їх у повну бойову готовність. Це дозволяє командирам створювати обстановку змагання, встановити єдиний і об'єктивний підхід при визначенні рівня підготовки військовослужбовців і підрозділів, виявляти й узагальнювати під час відпрацювання нормативів нові форми і методи виконання тих або інших прийомів.

Нормативи розробляються відповідно до вимог статутів, порадиників, керівництв та інструкцій на підставі досвіду навчання військ з урахуванням тактико-технічних характеристик озброєння, військової техніки і середньої натренованості військовослужбовців, підрозділів. У збірнику подані нормативи, які забезпечують набуття навиків у процесі оволодіння своєю спеціальністю і залагодження підрозділів з предметів навчання для всіх категорій військовослужбовців, а також підрозділів.

З отриманням новітніх зразків екіпіровки та спорядження, озброєння та бойової техніки, вивченні досвіду дій підрозділів провідних країн світу та інтеграція цього досвіду в діяльність військ, виникає необхідність розробки, перегляду, уточнення або доповнення нормативів бойової та спеціальної підготовки військових частин (підрозділів) Національної гвардії України.

Як приклад, можна навести нормативи загальновійськової підготовки №8. «Посадка особового складу на БТР на місці» та №10. «Висадка особового складу із БТР на місці». Умови виконання нормативів та часові показники були визначені ще за радянських часів. В умовах виконання немає опису, а ні бронезахист

військовослужбовця, бронезилет 6 класу захисту важчий за 4 клас, а ні конструктивні особливості бойової техніки, БТР-70 відрізняється від БТР -80, та від БТР-3Е й БТР-4Е, розміщення особового складу, люків, тощо.

УДК 355.4.01

Обрядін В.В., кандидат військових наук, доцент, доцент кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України

МЕТОДИКА ОЦІНКИ БОЙОВИХ ПОТЕНЦІАЛІВ ЗРАЗКІВ ОЗБРОЄННЯ ТА ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ

Проблема оцінки бойових можливостей зразків озброєння та військової техніки (ОВТ), а також військових формувань є далеко не новою. Нею на протязі декількох десятків років займаються чисельні науково-дослідні установи та провідні ВВНЗ Міністерства оборони країни. Проводяться дослідження, які пов'язані з розробкою методології оцінки та практичних методик розрахунку бойових потенціалів. Під бойовим потенціалом (БП) зразка ОВТ сприймають інтегральну характеристику його гранично допустимих бойових можливостей, яка зумовлюється основними функціональними властивостями та тактико-технічними характеристиками (ТТХ) зразка. Традиційним методом оцінки БП є метод, здебільшого, імітаційного моделювання процесів бойового застосування зразка ОВТ в операціях різного рівня складності з наступною дослідною перевіркою на військових навчаннях. При цьому в якості показника бойового потенціалу сприймається величина середнього збитку, який буде нанесений противнику в ході ведення бою (операції). Цей методологічний підхід дає найбільш об'єктивну оцінку бойових можливостей зразків ОВТ та військових формувань.

Разом із тим, у зв'язку зі скороченням витрат на наукові дослідження та бажанням оперативно отримати потрібні результати, сформований новий підхід, який пов'язаний із експертним оцінюванням бойового потенціалу кваліметричним методом. У зазначеній методиці величина бойового потенціалу зразка озброєння $P_{ОВТ}$ є середньоквадратичне з потенціалів функціональних властивостей P_i (вогневої могутності, рухливості, керованості, захищеності) з ваговими коефіцієнтами $0 < \alpha_i < 1$; $\sum_{i=1}^4 \alpha_i = 1$, які визначаються експертним шляхом.

Розрахунок потенціалів військових формувань $\Pi_{ВФ}$ проводиться за допомогою середньозважених потенціалів підсистем озброєння $\Pi_О$, управління $\Pi_У$ та бойового забезпечення $\Pi_{БЗ}$ у вигляді адитивної згортки з коефіцієнтами $K_О$, $K_У$, $K_{БЗ}$. Останні є вагові коефіцієнти значимості підсистем озброєння, управління та бойового

забезпечення, які також визначаються експертним шляхом.

Бойовий потенціал зразка ОВТ повинен відбиватися у вигляді показників, які характеризують результат його бойового застосування та витратами потрібних для цього ресурсів.

В теорії бойової ефективності ОВТ результат бойового застосування оцінюється показниками: ймовірністю виконання бойового завдання; математичним сподіванням числа вражених одиночних цілей; середнім збитком уражених групових цілей. Витрати ресурсів оцінюються кількістю витрачених засобів ураження; кількістю літако-вильотів; запасами ПММ та інш. показниками.

У даній статті розглянутий підхід до оцінки бойових потенціалів ОВТ та військових формувань з використанням відомих та добре апробованих методів оцінки бойової ефективності ОВТ у середовищі математичного програмного продукту MATHCAD.

УДК 355.455

Овчаренко В.В., кандидат військових наук, доцент, начальник командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, полковник

ПОКАЗНИКИ, КРИТЕРІЇ, КОМПЛЕКСНА МАТЕМАТИЧНА МОДЕЛЬ, МЕТОД МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ І ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ ПІДРОЗДІЛАМИ, ЧАСТИНАМИ І З'ЄДНАННЯМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Правові засади організації і порядку діяльності Національної гвардії України (НГУ), її загальної структури, функції та повноваження визначено законами та наказами для умов мирного часу, при виникненні надзвичайних ситуацій, при здійсненні заходів правового режиму воєнного стану, веденні територіальної оборони.

Для виконання службово-бойових завдань (СБЗ) передбачені різні форми, способи і види службово-бойових дій. В особливий період військові частини НГУ можуть брати участь в бойових діях. Для виконання завдань у мирний час військові частини НГУ щодня виділяють відповідні варти (судові, планові, з охорони важливих державних об'єктів та інші), наряди (патруль, наряд на КПП та інші), а також групи (патрулювання, переслідування та інші). Для стислості назвемо ці тимчасові військові формування нарядами. Можливості по виділенню нарядів можуть залежати від поставлених завдань, від умов оперативної обстановки, від рівня повноти видів забезпечення і визначаються рівнем кваліфікації та кількістю особового складу у військовій частині НГУ.

Крім виконання завдань службово-бойової діяльності (СБД) особовий склад займається бойовою підготовкою, несе службу добових нарядів, повинен мати час на відпочинок і на інші потреби.

Тому можливості військових частин НГУ по виділенню нарядів і виконанню завдань СБД можуть бути достатніми і недостатніми, що викликає необхідність вимірювання службово-бойових можливостей (СБМ) військових частин з метою формування обґрунтованих рішень щодо виконання завдань у мирний час та в умовах особливого періоду. Однак суттєва різноманітність параметрів обстановки, кількості і видів нарядів, необхідних для виконання завдань СБД в мирний час і в особливий період, різноманітність чисельного і якісного складу військових частин, роблять завдання вимірювання СБМ важко здійсненним і породжують проблему вибору показників і критеріїв кількісного оцінювання можливостей та ефективності виконання планових і раптово виникаючих службово-бойових завдань підрозділами, частинами і з'єднаннями Національної гвардії України.

З цією метою розроблений **метод** математичного моделювання і оцінювання ефективності та можливостей виконання планових і раптово виникаючих службово-бойових завдань підрозділами, частинами і з'єднаннями Національної гвардії України в мирний час і в особливий період. Метод дозволяє взаємно узгоджено використовувати відомі і розроблені часткові моделі, показники і критерії для кількісних оцінок і направлено вибирати раціональні варіанти виконання службово-бойових завдань в ході рішень СБД.

УДК 528.067.4

Олещенко А.І., старший викладач кафедри тактики, командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України; **Радіонов Г.О.**, кандидат військових наук, заступник начальника кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

АНАЛІЗ ІСНУЮЧИХ СИСТЕМ ПРЯМОКУТНИХ КООРДИНАТ В УКРАЇНІ

У 70-х роках минулого століття у зв'язку з розвитком нових видів озброєння і впровадженням супутникових та комп'ютерних технологій національні геодезичні системи відліку перестали задовольняти потреби безпеки та оборони передових країн світу. Метою даної статті є аналіз існуючих систем координат України та перехід на нову систему координат 2000р. В межах території України функціонує низка геодезичних систем координат:

1. Система координат 1942 року (СК-42) - референсна система прямокутних

координат на площині, яка базується на використанні проекції Гаусса-Крюгера і еліпсоїда Красовського – велика піввісь 6 378 245 м, стиснення 1:298,3. Початком координат у кожній зоні є точка перетину осьового меридіана з екватором. Значення ординати на осьовому меридіані приймається рівним 500 км.

2. Система координат 1963 року (СК-63) ґрунтується на триградусних зонах, є відкритою системою і у відповідності до діючих нормативно-технічних документів, рекомендована як основна для кадастрових зніманих. Це спеціально спотворена СК, яка базувалася на проекції Гаусса-Крюгера і системі координат 1942 року. За математичною сутністю – це та ж система Гаусса-Крюгера, тільки номенклатура базових карт масштабу 1:100 000 побудована по-іншому. Рамки аркушів розбиті по географічній сітці, а зміщення сітки кратні цілому числу мінут (одна мінута вздовж меридіана дорівнює 1 морській милі = 1 852 метрам, довжина міноти уздовж паралелі зменшується до півночі і на середніх широтах становить приблизно половину милі). Ця система створена у період ядерного протистояння у 1950-60рр. і навмисно спотворена з метою обмеження точних відомостей для прицілювання балістичних ракет ймовірного противника.

3. Місцеві системи координат. Місцеві системи координат в основному утворені від СК-42 і СК-63 і використовуються в будівництві при винесенні проекту споруди на місцевість, а також при зйомці і складанні великомасштабних планів для проектування споруд. Для збереження математичної основи великомасштабних планів 1:500-1:5000 місцеві системи можуть прив'язуватися до державних геодезичних систем, зокрема до УСК-2000.

4. Державна геодезична референсна система координат УСК-2000 встановлена за умови паралельності її осей просторовим осям Міжнародної загальноземної референсної системи координат ITRS. За поверхню відліку в системі координат УСК-2000 прийнятий референц-еліпсоїд Красовського. Система координат УСК-2000 чітко узгоджена з Міжнародною загальноземною референсною системою координат ITRS на епоху 2000 року – ITRF2000, яка закріплена пунктами космічної геодезичної мережі.

Основою для розробки систем координат УСК – 2000 постали можливості використання глобальних навігаційних супутникових систем GPS – супутникової навігаційної системи США, ГЛОНАСС (Глобальна навігаційна супутникова система) – СРСР, а тепер супутникової системи навігації Російської Федерації, а також ГАЛІЛЕО – супутникової системи навігації Європейського Союзу та Європейської Космічної Агенції, у якій приймає участь і Україна.

Тому у 70-х роках минулого століття у зв'язку з розвитком нових видів озброєння і впровадженням супутникових та комп'ютерних технологій національні геодезичні системи відліку перестали задовольняти потреби безпеки та оборони передових країн світу, гостро постало питання використання більш точних систем координат, ніж СК-42 чи СК-63. У зв'язку з цим в Україні у 2003 р. розпочалися роботи з модернізації ДГМ і моделювання

параметрів референцної системи координат; була сформована Українська перманентна мережа глобальних навігаційних супутникових спостережень та побудована наближена модель квазігеоїда, яка найкращим чином відповідає території держави. В результаті цих досліджень і виконання доповідних робіт з 1 січня 2007 року запроваджена Державна геодезична референцна система координат – УСК-2000.

Параметри системи УСК-2000. За поверхню відліку в системі координат УСК-2000 прийнятий референц-еліпсоїд Красовського з параметрами:

- велика піввісь 6 378 245м;
- стиснення 1:298,3.

Положення пунктів в прийнятій системі координат визначається:

- просторовими прямокутними координатами X , Y , Z (вісь Z співпадає з віссю обертання еліпсоїда, вісь X лежить в площині нульового меридіану, а вісь Y доповнює систему до правої; початком системи координат є геометричний центр еліпсоїда);

- географічними координатами: широтою – B , довготою – L , висотою – H ;

- плоскими прямокутними координатами X та Y , які обчислюються в проекції Гаусса-Крюгера;

- геодезична висота H утворюється, як сума нормальної висоти та висоти квазігеоїда над еліпсоїдом Красовського. Нормальні висоти геодезичних пунктів визначаються в Балтійській системі висот 1977 року, вихідним початком якої є нуль Крондштадського футштоку, а висоти квазігеоїда обчислюються над еліпсоїдом Красовського.

Впровадження в життя Державної геодезичної референцної системи координат УСК-2000 матиме практичну цінність. Вона буде використана в оборонній, космічній і транспортній галузях, геологічній розвідці, екології, а також у інших сферах.

Однак, зазначимо, що на перехідний період (до введення референцної системи координат України) для обчислення координат пунктів ДГМ і створення топографічних карт залишається система координат 1942р.

Основними соціально-економічними та іншими наслідками впровадження геодезичної референцної системи координат слід вважати докорінну перебудову геодезичного, картографічного та навігаційного забезпечення території України, швидку інтеграцію в світовий науковий простір. Впровадження координатної системи координат УСК – 2000 у межах України забезпечуватиме високу точність визначення координат пунктів ДГМ, яка становитиме 2-3 см, а також прив'язку бойових порядків ракетних військ і артилерії. Практичною цінністю впровадження геодезичної референцної системи координат є можливість ефективного використання глобальних навігаційних супутникових систем в топографо-геодезичному виробництві, які мають цілий ряд переваг в порівнянні з традиційними методами. Сучасна геодезична референцна система координат є

складовою національної геодезичної системи відліку, яка передбачає в майбутньому введення нової висотної системи і побудова моделі квазігеоїда сантиметрової точності. Роботи в цих напрямках активно ведуться в даний час.

УДК 355

Онопрієнко О.С., старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, майор; **Савін А.А.**, старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, майор

МОДЕЛЬ ВИЗНАЧЕННЯ НЕОБХІДНОЇ ЧИСЕЛЬНОСТІ ОСОБОВОГО СКЛАДУ УГРУПУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ ПІД ЧАС НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ

Залежно від складності обстановки, що склалась у наслідок аварії на ГТС, визначено перелік дій угруповання НГУ, яке залучається для ліквідації наслідків. Розглянуто три сценарії складності обстановки наслідків аварії на ГТС, згідно з якими визначено перелік дій. На кожну дію визначається група виконавців. Чисельність групи визначається за нормами виділення особового складу на одиницю периметру або кількості постраждалих, які визначаються за допомогою ГІС Національної гвардії України. Представлена модель дій угруповання НГУ під час аварії на ГТС починає діяти після того, як прийнято рішення на застосування сил та засобів угруповання НГУ для ліквідації наслідків аварії на ГТС. Під час прийняття рішення на застосування угруповання НГУ визначається ступінь загрози, яку створює аварія на ГТС, за допомогою ГІС визначається можлива площа та периметр затоплення, периметри зон блокування, маршрути руху до зони аварії. На основі цих даних визначається кількісний склад груп блокування, евакуації, ліквідації наслідків аварії, охорони громадського порядку та інших груп визначених ДСНС.

У разі визначення ситуації, при якій отримано слабкі руйнування, проводяться дії згідно із сценарієм №1, отриманий перелік дій дозволяє розрахувати кількість особового складу визначених груп (згідно з нормами). У разі виконання завдання перехід до закінчення ліквідації наслідків аварії на ГТС, якщо завдання не виконано, то проводиться повторна оцінка ступеня руйнувань. У разі визначення ситуації, при якій отримано середні руйнування, проводяться дії згідно зі сценарієм №2, отриманий перелік дій дозволяє розрахувати кількість особового складу визначених груп (згідно з нормами). У разі виконання завдання перехід до закінчення ліквідації наслідків аварії на ГТС, якщо завдання не виконано, то проводиться повторна оцінка ступеня руйнувань. У разі визначення ситуації, при

якій отримано сильні руйнування, проводяться дії згідно зі сценарієм №3, отриманий перелік дій дозволяє розрахувати кількість особового складу визначених груп (згідно з нормами). У разі виконання завдання перехід до закінчення ліквідації наслідків аварії на ГТС, якщо завдання не виконано, то проводиться повторна оцінка ступеня руйнувань. У разі, якщо руйнування катастрофічні або дії груп угруповання НГУ не призвели до ліквідації наслідків аварії на ГТС, проводиться залучення ЗСУ, загальнодержавних ресурсів та резервів сил та засобів, міжнародних організацій. Після ліквідації наслідків аварії на ГТС перехід до закінчення дій НГУ.

УДК 351.743:351.862.1:355.5

Панченко В.Ю., кандидат військових наук, начальник кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, полковник; **Євсєєв В.О.**, кандидат військових наук, заступник начальника кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, полковник

ЗМІСТ ЗАВДАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПРИ УЧАСТІ У ПРОВЕДЕННІ ЕВАКУАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ У РАЗІ ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

В історії України достатньо прикладів щодо проведення евакуації при виникненні надзвичайних ситуацій (далі-НС) різного характеру. Так, наприклад, у 1986 році проводилась евакуація населення з прилеглих до Чорнобильської АЕС територій у наслідок виникнення аварії на вказаному об'єкті, у 2008, 2017 та 2018 роках в наслідок вибухів на арсеналах зберігання боєприпасів у містах Лозова, Балаклея, Калинівка, Ічня відповідно була здійснена евакуація людей з населених пунктів, що розташовані поблизу.

За твердженням фахівців застарілість та висока зношеність основних об'єктів критичної інфраструктури України обумовлює підвищення ймовірності збільшення в майбутньому кількості виникнення НС. Не можна виключати того, що й ступінь тяжкості даних НС також може суттєво підвищитися.

Відомо, що однією з основних функцій Національної гвардії України (далі – НГУ) є участь у підтриманні правопорядку в районах виникнення особливо тяжких НС. В практичній діяльності військ є приклади залучення сил і засобів до ліквідації наслідків виникнення НС, наприклад тих, що наведені вище.

Проте, на думку авторів, є ряд питань в сфері застосування сил НГУ при ліквідації наслідків виникнення НС, які потребують додаткового дослідження, наприклад, визначення конкретних завдань при участі у проведенні евакуації населення.

НГУ при участі у проведенні евакуації населення в умовах, що

досліджуються, може виконувати наступні завдання:

- охорона громадського порядку на збірних, проміжних і приймальних пунктах евакуації;
- охорона громадського порядку в місцях (пунктах) посадки населення, що підлягає евакуації, на транспортні засоби і його висадки;
- охорона об'єктів життєзабезпечення населення в місцях тимчасового розміщення евакуйованих (пунктів розливу питної води, місць зберігання продуктів харчування та фасованої питної води і пунктів їх видачі тощо);
- супроводження транспортних засобів (колон) з населенням, що підлягає евакуації, до місць (пунктів) їх висадки;
- участь у забезпеченні безпеки дорожнього руху на маршрутах евакуації;
- участь у транспортному забезпеченні проведення евакуаційних заходів (надання транспортних засобів для перевезення населення, що підлягає евакуації);
- участь у медичному забезпеченні проведення евакуаційних заходів (надання медичної допомоги постраждалим, хронічно хворим тощо);
- ведення інженерної, радіаційної, хімічної і медико-біологічної розвідки на маршрутах евакуації;
- участь у технічному забезпеченні проведення евакуаційних заходів (розгортання автозаправних пунктів, пунктів технічного обслуговування і ремонту техніки) та ін.

УДК 355.541.2

Пашуба А.С., викладач кафедри тактики Національної академії Національної гвардії України майор; **Гончаров Є.І.**, викладач кафедри тактики Національної академії Національної гвардії України, підполковник; **Трищун Р.М.**, викладач кафедри тактики Національної академії Національної гвардії України, підполковник

РОЗРОБКА МЕТОДИКИ ТАКТИЧНИХ РОЗРАХУНКІВ БОЙОВОГО ЗАСТОСУВАННЯ ГРУПИ БОЙОВИХ МАШИН, ЯК ОДНОГО З ОСНОВНИХ БОЙОВИХ ПОРЯДКІВ МЕХАНІЗОВАНОГО ПІДРОЗДІЛУ ПРИ ВИКОНАННІ БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ В ОСНОВНИХ ВИДАХ БОЮ

При діях загальновійськових підрозділів та підрозділів Національної гвардії України, під час виконання бойових завдань, в бойові порядки взводів, рот, батальйонів і т.д., в залежності від складності завдання, може входити такий елемент як група бойових машин. Головним завданням якої є підтримка бою свого підрозділу (вогнем, маневром, застосуванням ударної сили), в основному з визначених рубежів. В залежності від характеру дій противника, на групу можуть покладатись ряд інших специфічних завдань що призведе до більш ефективного застосування показників виконання бойового завдання та прояву

своїх бойових можливостей.

При переході групи бойових машин в режим кочуючих вогневих засобів, стає можливим виконання наступних бойових завдань:

В обороні:

- 1) Підтримка вогнем підрозділів в складі яких вони діють.
- 2) Введення противника в оману відносно бойового порядку підрозділу.
- 3) Створити противнику умови для невчасного розгортання в бойові порядки і дій в не вигідному напрямку (в інтересах виконання нашого завдання).
- 4) Створення умов до неефективних витрат (перевитрат) боєприпасів.
- 5) Винудити противника до здійснення маневру вогнем в не вигідних для нього напрямках, що в свою чергу послабить його дію на наші війська.
- 6) Спровокувати рух бойових порядків в пастку або в район спрацювання вибухових загороджень.

В наступі:

- 1) Підтримка вогнем підрозділів в складі яких вони діють.
- 2) Спонукати своїми діями до ведення вогню не в основному для нього напрямку (послаблення вогневої дії), що прискорить успіх в бойовому завданні.
- 3) Створення умов, для завчасного здійснення противником контратак, або і інших переміщень.
- 4) Забезпечення здійснення маневру наших військ в вигідному напрямку.

При переході з режиму кочуючи вогневих засобів, група бойових машин повинна як можливо швидше створювати бойовий порядок, визначений командиром, для заняття визначеного рубежу, з метою перекриття проміжків в бойових порядках, які утворились в ході бою, здійснення маневру в загрозовому напрямку і тд. В короткий термін часу необхідно об'єднатись декількома групами для забезпечення вогневої підтримки на напрямку зосередження головних зусиль в інтересах старшого начальника, тощо.

В зворотному переході групи в режим виконання кожною машиною свого завдання, найбільш вірогідні заходи по обладнанню системи позицій (основних та запасних), в інженерному відношенні, для дій що виключають, або обмежують переміщення бойової машини, та ділянку для маневру. Під час підготовки та організації бою, для забезпечення дій кочуючих вогневих засобів можуть обладнуватись тимчасові та хибні позиції, ділянки на маршруті руху для ведення вогню з ходу, та з коротких зупинок, з місця більш тривалий час. Також, доцільно обладнати 2-3 маршрути руху (ходу), паралельно розміщених, та в різних напрямках, на яких також обладнуються позиції, та використовуються складки місцевості з рослинністю для більш ефективного захисту техніки, і обов'язкове дотримання правил тактичного маскуванню.

Група бойових машин може переходити зі стану стійкої оборони до розрізнізненних дій окремих бойових одиниць, що потребує оцінки бойових можливостей в математичному виразі.

УДК 358.231

Пашенко В.В., кандидат технічних наук, доцент кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник; **Старух О.С.**, старший викладач кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ПІДРОЗДІЛІВ ДО ВИКОНАННЯ БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ В УМОВАХ МІННОЇ ВІЙНИ

На окремих етапах бойової діяльності частин та підрозділів на мінно-вибухові загородження (МВЗ) припадає значна доля втрат противника у особовому складі, бойовій та транспортній техніці. Досвід війн та локальних конфліктів свідчить, що загальні втрати у особовому складі, за рахунок активного застосування мінно-вибухових загороджень можуть складати до 35 %, а техніки – до 70 %.

У надзвичайно напружених за характером бойових діях на першій лінії оборони у зоні проведення операції Об'єднаних сил, у зв'язку із чисельними випадками застосування проросійськими бойовиками мін та фугасів, умови виконання бойових завдань підрозділами МО України, НГ України та ДПС України значно ускладнилися. Військове керівництво підрозділів не признаних республік вимагає від підлеглих підвищення активності щодо застосування МВЗ, пошуку нових способів підвищення їх ефективності щодо поразки особового складу та техніки. При цьому сапери бандформувань широко застосовують керовані та некеровані вибухові пристрої, фугасні та осколкові міни, міни-пастки та саморобні вибухові пристрої.

Керівництво влаштуванням МВЗ здійснюють добре підготовлені російські інструктори, які пройшли підготовку у навчальних та тренувальних центрах на території Російської Федерації, бойові дії у Чечні, Сирії та інших гарячих точках світу.

До установа мін та фугасів залучаються також місцеві проросійськи налаштовані мешканці так званих «сірих зон».

Тому під час підготовки підрозділів, які будуть залучатися до виконання бойових завдань на територіях, що становлять мінну небезпеку, необхідно організувати постійний аналіз мінної обстановки у районах виконання спеціальних та бойових завдань, що повинен містити: узагальнення, аналіз та відпрацювання даних, а також їх графічне та текстуальне оформлення.

Найважливішу роль у реалізації заходів щодо протидії мінній війні відіграє цілеспрямована підготовка особового складу до виконання спеціальних та бойових завдань в умовах широкого застосування інженерних, артилерійських та авіаційних боєприпасів.

Під час підготовки особового складу необхідно формувати основні вимоги до кожного військовослужбовця щодо уміння впевнено розпізнавати демаскуючі ознаки мін та вибухонебезпечних предметів, подання попереджувальних команд

(сигналів) під час їх виявлення та практичних дій за ними, пророблення та позначення проходів для виходу із замінованих ділянок місцевості, позначення на місцевості виявлених вибухонебезпечних предметів (у т. ч. альтернативними засобами), надання першої медичної допомоги потерпілим.

Для підвищення якості підготовки особового складу підрозділів доцільно широко застосовувати навчальні інженерні боєприпаси, муляжі штатних мінно-вибухових пристроїв, вибухових пристроїв саморобного виробництва, а також навчально-імітаційні засоби, що дозволять створити обстановку, яка максимально наближена до бойової.

Таким чином, запропоновані рекомендації щодо підготовки підрозділів до виконання бойових завдань в умовах мінної війни доцільно впроваджуватися у систему підготовки підрозділів з метою забезпечення живучості особового складу, суттєвого зменшення кількості підривів на мінно-вибухових загородженнях, а отже і постраждалих у наслідок їх застосування у районах виконання спеціальних та бойових завдань.

УДК 355.4

Писарєв А.В., кандидат військових наук, доцент, доцент кафедри підготовки офіцерів запасу Національної академії Національної гвардії України; **Радченко І.О.**, кандидат військових наук, доцент, завідувач кафедри підготовки офіцерів запасу Національної академії Національної гвардії України; **Писарєв С.А.**, старший викладач кафедри РХБ захисту факультету військової підготовки Національного технічного університету «ХПІ».

ПОСИЛЕННЯ ВОГНЕВОГО УРАЖЕННЯ ПРОТИВНИКА ЗАСТОСУВАННЯМ ВОГНЕМЕТІВ

Одним із специфічних завдань РХБ захисту є вогневе ураження противника із застосуванням вогнеметної зброї. Досвід світових війн, бойових дій у локальних збройних конфліктах останнього десятиріччя показує збільшення ролі застосування військами запалювальної зброї.

Під час проведення АТО з метою посилення вогневого ураження противника із застосуванням вогнеметів у кожній механізованій (танковій) бригаді, десантній та аеромобільній бригаді до складу роти РХБ захисту введені вогнеметні взводи. Також введений вогнеметний взвод до складу батальйонів РХБ захисту полків оперативного забезпечення. Існує інформація про ефективне застосування вогнеметів по блокпостам та окремим одиницям автомобільної техніки. Їх застосування в аеропортах Луганська та Донецька, а також під час ведення оборони Дебальцевого показало високу ефективність ураження противника на відстані до 600 метрів, а максимальний ефект досягається під час потрапляння пострілу вогнемета в середину споруди або автомобіль.

З досвіду АТО застосування вогнеметних підрозділів – найбільш ефективним є ділення вогнеметників на пари.

Доцільно вогнеметні підрозділи підпорядкувати механізованим підрозділам: вогнеметний взвод – механізованому батальйону, відділення – роті. Це дозволяє більш повно та своєчасно вирішувати питання організації бою і взаємодії вогнеметників із стрільцями.

Виходячи з досвіду застосування вогнеметів в зоні АТО, вогнеметні підрозділи найбільш доцільно використовувати в боях за оволодіння населеними пунктами, у складі штурмових загонів (груп), розвідувальних груп, групи блокування, а також на блокпостах.

Для вогневої підтримки механізованих та аеромобільних підрозділів в районі проведення АТО залучалися вогнеметні підрозділи аеромобільних та механізованих бригад.

В другій половині серпня 2014 року у вогнеметні підрозділи поступили на озброєння перші відновлені реактивні піхотні вогнемети РПО-А “Джміль”. Це підвищило можливості угруповань щодо ураження живої сили противника, у тому числі того, що знаходиться в укриттях та в техніці, а також здійснення морально-психологічного впливу на нього.

З урахуванням обмеженої кількості вогнеметів типу РПО-А вогнеметні підрозділи доцільно застосовувати в маневреній обороні на напрямку зосередження основних зусиль, а в контрнаступі – на ділянках прориву, при цьому:

в обороні – на підступах до переднього краю, на флангах і в проміжках підрозділів, що обороняються, а також при проведенні ними контратак доцільно застосовувати спосіб зосередженого вогнеметання.

в наступі (контрнаступі) – під час атаки та оволодіння опорним пунктом (позиціями) противника, у ході розвитку наступу, на флангах і в проміжках наступаючих підрозділів, при відбитті контратак противника та у складі штурмових загонів доцільно застосовувати спосіб вогнеметання по окремій цілі.

УДК 342.6

Ролін І.Ф., доктор військових наук, доцент, старший науковий співробітник Військового інституту танкових військ Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”; **Хлєманцов Т.В.**, т.в.о. начальника кафедри тактики Військового інституту танкових військ Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОАТЛАНТИЧНИХ СТАНДАРТІВ У СИСТЕМУ УПРАВЛІННЯ СИЛАМИ ОБОРОНИ

Стратегічним оборонним бюлетенем (СОБ) визначена амбіційна стратегічна ціль: створення до кінця 2020 року об'єднаного керівництва силами оборони,

що здійснюється відповідно до принципів і стандартів, прийнятих державами – членами НАТО. Зокрема, передбачається удосконалення системи управління силами оборони (СУСО), яка відповідатиме євроатлантичним стандартам. Вочевидь, саме ця ціль є пріоритетною, а її реалізація має випереджати і обумовлювати інші стратегічні цілі, що спрямовані на управління ресурсами, оперативні спроможності, логістику та професіоналізацію сил оборони.

Думається, на шляху реалізації зазначеної цілі важливо розуміти, що стандарти у цьому сенсі не обмежуються організаційно-штатними структурами органів управління та матеріально-технічною оснащеністю створюваної СУСО (хоча їх пріоритетність є беззаперечною). Стандарт НАТО – міжнародний договір, який регламентує насамперед *загальні правила, визначає спільний порядок дій, закріплює єдину термінологію і процедури* для країн-партнерів. Отже, в процесі створення СУСО, мають набути змін не тільки структури органів управління і оснащення пунктів управління, але й термінологія та процедури у сфері управління військами (силами). В більш широкому плані, потрібно змінювати навіть і психологію військових керівників, відходячи від радянського авторитарного стилю і надаючи більшу ініціативу та самостійність органам управління сил оборони усіх рівнів у прийнятті управлінських рішень.

Вочевидь, проведення зазначених змін є справою кропіткою. В цьому напрямку наші західні партнери прикладають чимало зусиль, зокрема, у проведенні різноманітних курсів і тренінгів. Водночас, потрібно зізнатись, що, незважаючи на ці зусилля, впровадження "натівських" стандартів з управління військами в наших воєнних штабах, на жаль, відстає від бажаних показників, визначених СОБ. Причин такому відставанню може бути декілька.

Головною проблемою, яка має місце в процесі удосконалення СУСО, на нашу думку, є відсутність розуміння пріоритетності впровадження єдиної з країнами – членами Альянсу *військової термінології*. Наступною проблемою є відсутність бойових статутів і настанов ЗС України у відповідності з принципами, прийнятими у державах – членах НАТО, розроблення яких (згідно СОБ) мало б відбутися до кінця 2018р. Відсутність таких керівних документів унеможливорює впровадження в практику управління військами (силами) *стандартних оперативних процедур*¹, які є фактичною основою оперативно-тактичної сумісності. Окремою проблемою у запровадженні "натівських" стандартів з управління військами (силами) можуть бути консервативні настрої тієї частки вітчизняних військових практиків і науковців, які вважають, що немає різниці у підходах до управління військами і зокрема у технологіях прийняття військових управлінських рішень, а "наша школа є кращою".

Думається, що підхід до впровадження новацій у сферу військового управління має бути виваженим і обґрунтованим. Як варіант, цей підхід може бути таким: на основі опрацювання керівних документів Альянсу, українського

¹ Стандартні оперативні процедури – *Standard Operating Procedure (SOP)* – зведення стандартизованих інструкцій щодо планування і ведення операцій

бойового досвіду мають виявлятися нові (для сил оборони) *раціональні* способи та процедури, які повинні обговорюватися із залученням практиків та науковців, досліджуватися на навчаннях, і потім – *розумно* впроваджуватися у бойових статутах. Об'єктивність і результативність обговорення може бути вищою за умови його транспарентності.

УДК 355.4

Сафошкіна Л.В., кандидат технічних наук, старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії службово-бойового застосування НГУ науково-дослідного центру Національної академії Національної гвардії України, підполковник

АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВІЙСЬКАМИ ЗА ДОСВІДОМ КРАЇН НАТО

Розвиток подій у ході різноманітних зовнішніх та внутрішніх конфліктів або надзвичайних подій, які відбувалися у ряді країн за останні роки, показує, що їх активною компонентою стає інформаційна боротьба, а суттєвим фактором – досягнення переваги над протилежною стороною у володінні інформацією, потрібною для організації та всебічного забезпечення належних дій.

У зв'язку із зростанням активності засобів масової інформації (ЗМІ) з висвітлення кризових ситуацій, військових операцій та конфліктів у різних регіонах світу керівництво збройних сил країн НАТО в останні роки прийняло ряд заходів щодо врегулювання взаємовідносин зі ЗМІ.

До інформаційного забезпечення військової політики Федеративної Республіки Німеччини (ФРН) слід віднести: увагу до чинників інформації та комунікації; наявність серйозних теоретичних розробок і значний практичний досвід використання інформаційного потенціалу при вирішенні завдань військової політики; розвинену систему органів управління з високим рівнем інформатизації військової сфери; облік у процесі підготовки військових і політичних кадрів інформаційного характеру сучасної військової політики, розвиток комунікативної компетентності. Але в інформаційному забезпеченні військової політики Німеччини є слабкі моменти: недостатнє врахування військово-політичним керівництвом (ВПК) інформаційного характеру сучасних війн і конфліктів; залежність ВПК від громадської думки, що обмежує свободу дій і оперативність прийняття рішень про застосування військової сили, у тому числі відносини між органами державної влади із ЗМІ; негативне сприйняття громадськістю країни утиску свого благополуччя і людських втрат; певна несамостійність при проведенні інформаційних акцій через необхідність узгодження дій з союзниками по НАТО.

Використання сучасних інформаційних технологій дозволить вирішити задачі: безперервне отримання, оброблення, збереження та використання

інформації; прийняття рішення та своєчасну постановку завдань; обмін інформацією між різними рівнями системи управління військами та окремими її ланками в межах одного рівня; всебічне та узгоджене вироблення пропозицій до рішення командира на організацію службово-бойового застосування (СБЗ) військ; організацію контролю за виконанням завдань та вчасну корекцію їх рішень при зміні умов обстановки; вирішення завдань всебічного забезпечення СБЗ військ по прийнятому рішенню; розроблення заходів з організації управління та взаємодії військ при виконанні завдань; своєчасне інформування вищих рівнів управління про завдання та їх стан.

За оцінкою військових експертів США, висвітлюючи діяльність збройних сил за рішеннями, завданнями, що стоять перед ними, особливо у зонах бойових дій, допомога ЗМІ є важливою складовою інформаційного протиборства у ході збройних конфліктів. Аналізуючи сучасні військові конфлікти, в яких можлива участь ФРН, німецькі політологи вважають, що проста технологічна перевага не є достатньою умовою успіху, – необхідна комунікативна компетентність військових і політичних кадрів, без чого не можливе функціонування механізму інформаційного забезпечення військової політики.

Впровадження у службово-бойову діяльність Національної гвардії України сучасних інформаційних технологій потребує знання доцільних напрямків розвитку інформаційного забезпечення процесів управління ними, що дозволить дійсно забезпечити органи управління необхідною інформацією для планування дій та управління військами під час службово-бойової діяльності.

УДК 623.618.3

Сербин В.В., провідний фахівець Державного підприємства "Конструкторське бюро «Південне» ім. М.К. Янгеля"

ЩОДО ПОБУДОВИ АВТОМАТИЗОВАНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Процеси управління в автоматизованих системах управління спеціального призначення (АСУ СП) функціонують за жорстким тимчасовим регламентом. Оперативні характеристики таких АСУ визначаються вимогами вищих рівнів управління, а специфіка завдань, що вирішуються особовим складом (посадовими особами), може обмежити функціонування АСУ межами одного технологічного циклу. Прикладами такого роду АСУ СП є комплекси доведення розпорядчої інформації в організаційних структурах, системи блокування потенційно небезпечних об'єктів, виробничі та банківські інформаційно-керуючі комплекси і т.д. До складу АСУ військовими підрозділами як підсистеми входять:

- ударна підсистема, яка призначена для безпосереднього ураження або придушення противника і об'єднує різного роду зброю, засоби доставки, боєприпаси і живу силу;

- керуюча підсистема, яка призначена для управління військами і зброєю і об'єднує взаємопов'язані органи управління (командування і штаби всіх рівнів, пункти управління з відповідними технічними засобами управління і зв'язку, силами і засобами освітлення обстановки);

- підсистема забезпечення, яка призначена для підвищення потенційної ефективності ударної системи, підтримки її цільової стійкості, створення умов найповнішої реалізації ударного потенціалу;

- інформаційна підсистема;

- підсистема обслуговування, яка забезпечує збереження ударної системи в боєздатному стані і об'єднує сили і засоби забезпечення ресурсами, ремонтом та іншими видами обслуговування.

Відповідно до принципів системного підходу при створенні АСУ військовими підрозділами зазначені функціональні підсистеми повинні проектуватися одночасно. Але може бути розглянута і зворотна ситуація, коли елементи інформаційної підсистеми вже створені і можуть функціонувати в складі інших АСУ, а ударна підсистема тільки проектується. У цьому випадку виникають завдання організації ефективної взаємодії відповідних структур і підсистем і, відповідно, обґрунтування раціональної структури системи інформаційного забезпечення. Дане завдання відноситься до класу багатокритеріальних оптимізаційних задач з обмеженнями.

У доповіді запропоновані рішення щодо побудови автоматизованих систем управління Національної гвардії України на основі досвіду ДП «КБ «Південне» зі створення автоматизованих систем управління військами.

УДК 355.45:623.765.(043.3)

Варакута В.П., кандидат військових наук доцент, доцент кафедри тактики Військового інституту танкових військ Національного технічного університету "ХПІ"; **Дяченко Д.В.**, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, старший викладач кафедри тактики Військового інституту танкових військ Національного технічного університету "ХПІ"; **Стародубцев С.О.**, кандидат військових наук, доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України; **Романюк В.А.**, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

ОБґРУНТУВАННЯ ЗАЛЕЖНОСТІ РЕЗУЛЬТАТУ ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОВОГО БОЮ ВІД РІВНЯ ЯКОСТІ ЗМІСТОВНОСТІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Досвід збройних конфліктів останніх десятиліть показує, що в сучасних умовах успіх військових дій визначається не скільки співвідношенням в силах і

засобах сторін, скільки ефективною та спроможністю практично управляти угрупованнями військ (сил), які беруть участь у збройній боротьбі. Однак, теорію управління неможливо розглядати поза межами системи інформаційного забезпечення військ, головним завданням якої є своєчасне забезпечення інформацією процесів управління і реалізація сукупності функцій-задач інформаційної підтримки рішень (управлінської інформації), що виробляються органами управління. Функції-задачі можуть мати різну, у тому числі змінну за часом, систему пріоритетів. В рамках цих пріоритетів військовими фахівцями, як правило, досліджується вплив на систему інформаційного забезпечення таких її властивостей як оперативність, скритність, стійкість управління, технічна надійність, живучість та завадозахищеність самої системи.

Проте дослідженню якості змістовності управлінської інформації, яка в процесі управління циркулює в даній системі інформаційного забезпечення військ та її впливу на ефективність кінцевого результату бойових дій, приділяється недостатня увага.

Все це зумовлює необхідність проведення досліджень впливу якісних рівнів змістовності управлінської інформації на ефективність виконання бойових завдань об'єктами управління, в ролі яких виступають механізовані (танкові) підрозділи в загальновійськовому бою.

В роботі показано, що ефективність результатів загальновійськового бою щодо знищення противника з ймовірністю, не нижче заданої, можливо завчасно спрогнозувати і спланувати в умовах суворого додержання органом управління визначених інтервалів часу надання об'єкту управління відповідного рівня якості змістовності управлінської інформації. Проте в сучасних умовах швидкоплинності подій в поєднанні з високою динамікою ведення загальновійськового бою, а саме: застосування високоточної зброї з дистанційним вогневим впливом, високомобільної броньованої і іншої військової техніки, значно зменшується час на здобуття розвідувальної інформації про противника, а також на аналіз, оцінку бойової (оперативної) обстановки і прийняття відповідним командиром рішення на бій, а так, і можливості щодо надання підлеглим якісної управлінської інформації. Тому критично важливо, щоб командир (штаб) завчасно при плануванні, а особливо у ході ведення загальновійськового бою, в умовах стислого, недостатнього часу, був готовий за неможливості надання якісної повної управлінської інформації про противника □ надати підлеглим часткову управлінську інформацію, але в суворо визначений час, де основним критерієм є випередження (своєчасність) і обов'язково достатній рівень корисності і достовірності, що забезпечить умови для ефективної (результативної) збройної протидії противнику.

УДК 355.4

Сутюшев Т.А., кандидат військових наук, доцент, провідний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії службово-бойового застосування НГУ науково-дослідного центру Національної академії Національної гвардії України; **Чупрун В.Т.**, завідувач сектору Харківського науково-дослідного інституту судових експертиз ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса

**ЕМПІРИЧНА МОДЕЛЬ РОЗВІДУВАЛЬНО-ПОШУКОВОЇ ГРУПИ
ПРИЗНАЧЕНОЇ ДЛЯ ВЕДЕННЯ ЕСТАФЕТНОГО ПОШУКУ**

Завдання на прийняття рішення щодо проведення естафетного пошуку у заданій смузі та на визначеному напрямку вимагає знання переліку певних даних. Основними серед них є: час, що виділяється на пошук (згідно наказу); характер місцевості (цифрові карти висот, прохідність (пересіченість) ділянок маршруту; психофізичні можливості військовослужбовців складу розвідувально-пошукової групи.

Знання психофізичних можливостей необхідні для вирішення завдання з розподілу пошуку на естафетні етапи. Це завдання вирішується з урахуванням інтенсивності пошуку на кожному етапі, енергозатрат, які буде вимагати обраний маршрут на кожному етапі та часу, визначеного на його подолання. Всі ці показники функціонально взаємопов'язані.

Визначення показників, які входять до зазначеного функціоналу, буде значно полегшено, якщо психофізичні можливості військовослужбовців з їх загального переліку (з якого будуть формуватися естафетні команди), будуть задані відповідними формулярами на кожного військовослужбовця. Такі формуляри доцільно мати у кожному підрозділі (розвідувальному або спеціального призначення). Формуляр, серед інших, повинен мати дані, що характеризують здатність військовослужбовця до ведення пошуку (у тому числі естафетного). Насамперед до цих даних слід віднести інтенсивність та тривалість безперервного пошуку без суттєвого (в деяких випадках – обвального) падіння спеціальних можливостей військовослужбовців. Ці дані визначаються експериментальним методом, як правило, у лабораторних умовах з використанням методу велоергометрії або степ Гарвардського тесту, а також методу цитологічного дослідження, який дозволяє оцінювати ступінь втомленості людини. На базі отриманих експериментальних (емпіричних) даних будуються емпіричні моделі психофізичних можливостей військовослужбовців. В цілому, емпірична модель розвідувально-пошукової групи, сформованої для ведення естафетного пошуку, може бути побудована у спрощеному варіанті – методом усереднення даних окремих військовослужбовців.

УДК 355.4

Сутюшев Т.А., кандидат військових наук, доцент, провідний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії службово-бойового застосування НГУ науково-дослідного центру Національної академії Національної гвардії України; **Чупрун В.Т.**, завідувач сектору Харківського науково-дослідного інституту судових експертиз ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса; **Курбатов А.А.**, курсант Національної академії Національної гвардії України; **Семененко О.С.**, курсант Національної академії Національної гвардії України; **Фролова О.С.**, курсант Національної академії Національної гвардії України

**КОРЕЛЯЦІЯ ПСИХОФІЗИЧНОГО НАВАНТАЖЕННЯ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ З ЯКІСТЮ ВИРІШЕННЯ ТЕСТОВИХ
СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ**

Матеріали доповіді базуються на результатах лабораторних досліджень, проведених на базі відділення функціональної діагностики і кардіологічного відділення Харківської обласної клінічної лікарні та польових експериментів.

Метою лабораторних досліджень було встановлення кореляційного зв'язку між показниками навантаження, функціонування серцево-судинної системи, цитологічними показниками та показниками якості вирішення тестових спеціальних завдань. Результати клінічних досліджень свідчать про наявність стійкої кореляції між показниками навантаження, стану серцево-судинної системи і цитологічними показниками. Крім іншого, був встановлений достатній кореляційний зв'язок між наведеними показниками та показниками, які відображають якість вирішення тестових спеціальних завдань. Проведені польові експерименти дають підстави стверджувати про достовірність отриманих лабораторних результатів. У подальшому вважається за доцільне проведення польових досліджень у складі експериментальної групи з використанням переліку тестових спеціальних завдань, розроблених під відповідну оперативно-тактичну обстановку, пов'язану з виконанням конкретних розвідувально-пошукових завдань.

УДК 355.311

Поляков В.Ю., старший викладач кафедри службово-бойового застосування підрозділів НГУ Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник; **Магмет Т.М.**, викладач кафедри службово-бойового застосування підрозділів НГУ Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

**ПРО РОЛЬ АДМІНІСТРАТИВНОЇ СКЛАДОВОЇ УПРАВЛІННЯ
ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ І ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ
НАЦІОНАЛЬНОЮ ГВАРДІЄЮ УКРАЇНИ
ЯК СУБ'ЄКТОМ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ ДЕРЖАВИ**

У відповідності до Закону України «Про Національну гвардію України» Національна гвардія більшість завдань виконує не самостійно, а спільно зі Збройними силами, іншими військовими формуваннями та правоохоронними органами держави. Саме тому дослідження спільних дій військових формувань та правоохоронних органів під час виконання завдань є актуальним.

У стратегічному оборонному бюлетені, уведеному в дію Указом Президента України від 6 червня 2016 року № 240/2016, наведено низку проблем функціонування сил оборони в умовах існуючих та потенційних загроз, які стосуються саме спільних дій суб'єктів сектору безпеки і оборони:

відсутність чіткого розподілу відповідальності за формування та застосування сил оборони, що негативно позначається на здатності керівництва держави здійснювати ефективне управління у сфері оборони;

відсутність об'єднаного керівництва силами оборони, яке здійснювалося б відповідно до принципів і стандартів, прийнятих державами - членами НАТО;

надмірність обсягів, неактуальність нормативно-правової бази у сфері оборони;

відсутність ефективної об'єднаної системи логістики, яка здатна підтримувати роботу всіх складових сил оборони.

Крім того, бойовий досвід, отриманий в результаті участі Національної гвардії у бойових діях на сході України, також виявив ряд проблемних питань під час організації спільних дій:

системи управління Збройних сил, Національної гвардії, інших військових формувань та правоохоронних органів не забезпечували надійний, стійкий (в тому числі і зашифрований) зв'язок через несумісність апаратних засобів, що утруднювало управління і взаємодію;

добровольчі формування, які формально уже входили до складу Національної гвардії, часто на свій розсуд, поза планами командування, вели бойові дії, що ставало причиною підвищення втрат особового складу і техніки, порушення планів застосування військ, погіршення управління, взаємодії і призводило до виникнення загрозливих ситуацій для угруповань наших сил;

неузгодженість дій формувань Збройних сил, Національної гвардії, добровольчих формувань, правоохоронних органів, відсутність зосередження

зусиль на найбільш важливих (загрозливих) напрямках, рубежах (ділянках).

Проте, поряд з проблемними питаннями оперативного характеру, які, безумовно, мали місце під час ведення бойових дій, виникали і проблемні питання в організації (адміністративного характеру), які мали і мають значний вплив на успішне виконання завдань міжвідомчими угрупованнями, до дій в складі в яких залучається і Національна гвардія України.

Сутність проблеми полягає у недостатньому рівні організації підготовки формувань Національної гвардії, а саме підготовки, яка б забезпечила їх боєготовність і боєздатність для участі в операції міжвідомчого угруповання. Необхідно створити методику організації підготовки угруповання, яка б включала в себе адміністративну складову і забезпечила створення системи управління, організацію всебічного забезпечення, використання місцевих ресурсів операційного району, розгляд питань взаємодії з органами центральної та місцевої влади, органами місцевого самоврядування, Збройними силами, іншими військовими формуваннями та правоохоронними органами.

УДК 355.421

Санніков С.Г., кандидат військових наук, доцент, доцент кафедри службово-бойового застосування підрозділів НГУ Київського факультету Національної академії Національної гвардії України; **Стойко О.С.**, старший офіцер групи процесу планування та оцінки сил Управління бойової підготовки командування Збройних Сил України, майор

ЗАГАЛЬНА ТАКТИКА ЗАСІДКИ, ЯК СПОСОБУ ВІЙСЬКОВОЇ РОЗВІДКИ І БОЙОВИХ ДІЙ ПІДРОЗДІЛІВ НГУ

Останніми роки в періодичній пресі та військових журналах не раз порушувалося питання організації засідок дрібними підрозділами механізованих військ. Автори матеріалів докладно розповідали про засідки часів Великої Вітчизняної війни, ділилися досвідом, набутим у Республіці Афганістан та на Кавказі.

Як виявляється з публікацій, засідки не втратили свого значення і в наші дні в умовах, коли силові протиборства у світі набувають характер збройних конфліктів або локальних воєн з застосуванням ДРГ, НЗФ. Разом з тим, оптимізація структури і чисельності Збройних Сил, НГУ, неможливості використання різних міжвидових угруповань військ, з політичних міркувань, та підвищення вимог до боєздатності військ, змушують шукати найбільш ефективні способи протидії противнику.

Бойові дії в зоні ООС показують, що війська, які в основному знаходяться на блок-постах по лінії зіткнення сторін, класичних видів бойових дій (з обох боків), не ведуть. В цих умовах наліт, засідка та пошук повинні використовуватися не тільки як спосіб військової розвідки, а і як спосіб бойових дій. Все залежить від мети.

Засідка – завчасне і скритне розміщення розвідувального органу в підготовленому районі (місці) на ймовірних шляхах руху противника для раптового нападу на нього.

Мета засідки – захоплення полонених, документів, зразків озброєння, бойової техніки і спорядження. Засідки можуть влаштовуватися також з метою знищення підрозділів противника або його вогневих засобів.

Принцип засідки – несподівано завдати удару по противнику і швидко піти, не вступаючи у відкритий або затяжний бій з ним (якщо завданням засідки не є стримування противника).

З досвіду бойового застосування розвідувальних підрозділів існує дві категорії засідок – підготовлена і раптова (з ходу).

В свою чергу ці категорії організації засідки можуть бути розділені на два типи – ближню і дальню.

За змістом впливу на противника, існує три основні способи проведення засідки: з вогневою дією стрілецької зброї, гранатометів, ПТРК, ручних гранат, мінно-вибухових засобів; без вогневої дії або із застосуванням холодної і безшумної зброї; із застосуванням лише мінно-вибухових засобів.

Залежно від місця, застосованого бойового порядку і способу дій засідки поділяються на такі види: зустрічні, паралельні і кругові.

Факти засідок в ООС стали мало не буденним явищем, значимість яких ще більше зростає. Тому потрібно знати і постійно вдосконалювати досвід організації та їх проведення, ґрунтуючись, перш за все, на підготовці особового складу витримки, безшумності, скритності, швидкості дій, нешаблонності рішень командира та всебічному використанні сучасних зразків техніки і озброєння.

Засідку потрібно застосовувати у всіх видах бою. Наприклад, у наступі – на шляхах відходу противника, маршрутах висування, висадки ДРГ, перебуванні НЗФ. В цих умовах вона є дуже ефективним способом захоплення, або знищення противника. Її потрібно ретельно готувати і забезпечувати, особливо з точки зору досягнення раптовості та швидкості виконання завдання.

УДК 623.76

Ткаченко М.Д., кандидат військових наук, доцент, доцент кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВОГО ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ТА ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ ДЕРЖАВИ

Теперішня складна воєнно-політична та соціально-економічна обстановка в регіонах держави безпосередньо впливає на рівень політичної та суспільної стабільності в Україні. Події в південно-східних, західних регіонах демонструють готовність частини населення до крайніх радикальних дій. Як наслідок, існує загроза територіальної цілісності України під час ведення гібридної війни.

В основі виникнення та розвитку надзвичайних ситуацій соціального характеру лежить порушення, в силу різних причин, рівноваги суспільних відносин, які зароджують соціальні та військові конфлікти. Їх каталізаторами можуть бути різні обставини, що викликають соціальну напруженість у суспільстві: безробіття, корупція, кримінал, масові заворушення, акти тероризму, економічні та політичні кризи, соціальна нерівність тощо.

Поява надзвичайних ситуацій соціального характеру є гострим проблемним питанням забезпечення внутрішньої безпеки і вимагає від уряду прийняття своєчасних, адекватних та ефективних управлінських рішень. На органи державної влади, сили охорони правопорядку та органи місцевого самоврядування в розрізі виконання завдань національної безпеки покладаються завдання щодо забезпечення охорони громадського порядку та здійснення заходів громадської безпеки в межах своїх повноважень. Головними суб'єктами забезпечення внутрішньої безпеки в умовах виникнення надзвичайних ситуацій соціального характеру є сили охорони правопорядку.

УДК351.742

Тробюк Д.В., викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, капітан; **Белашов Ю.О.**, старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, підполковник

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ЖАНДАРМЕРІЇ ФРАНЦІЇ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

До основних функцій, які виконує Національна гвардія України відносяться: охорона громадського порядку, забезпечення захисту та охорони життя, здоров'я, прав, свобод і законних інтересів громадян, а також участь у забезпеченні громадської безпеки та охороні громадського порядку під час проведення масових заходів, що створюють небезпеку для життя та здоров'я громадян.

Вивчення, адаптація та запровадження в Україні кращих іноземних практик, у зв'язку з необхідністю розробки нових підходів, щодо забезпечення захищеності громадян, в умовах гібридної агресії з боку Російської Федерації, запобігання загрозам їх життю і здоров'ю, збереження нормальної життєдіяльності суспільства. Імплементация загальноприйнятих демократичних підходів в Україні, щодо забезпечення громадської безпеки, дасть змогу не лише більш ефективно протистояти іноземному втручання у наші внутрішні справи, а й дозволить зробити реальні кроки на шляху до європейської та євроатлантичної інтеграції.

Одним з провідних напрямків Національної жандармерії Франції є забезпечення

громадського порядку та громадської безпеки. Важлива роль у виконанні цього завдання відводиться підрозділам мобільної жандармерії. На сьогоднішній день проблема ефективної організації охорони громадського порядку підрозділами Національної гвардії України залишається невирішеною в Україні, адже ще за радянський час висловлювалась думка про актуальну необхідність кардинальної перебудови патрульної служби. І першочерговим завданням є збільшення її чисельності до необхідного рівня та створення у містах відповідної кількості цілодобових опорних міліцейських постів. Не менш важливим є підвищення її мобільності для своєчасного реагування на зміни оперативної обстановки на території обслуговування, для чого необхідним є оснащення транспортом та сучасними засобами зв'язку.

Перспективою для рецепції є створення підрозділів спеціального призначення в рамках Національної гвардії України та МВС за зразком спеціальних підрозділів Національної поліції Франції (RAID та GIPN) та Національної жандармерії Франції (GIGN). Так, наказом МВС України № 864/25641 від 25 липня 2014 р. затверджено «Положення про підрозділи (загони) спеціального призначення Національної гвардії України». Основними завданнями таких підрозділів є захист конституційного ладу України, завдання територіальної оборони, державної охорони органів державної влади та посадових осіб, спеціальні операції зі знешкодження озброєних злочинців, припинення масових заворушень тощо. Функції таких підрозділів потрібно чітко окреслити в Законі України «Про Національну гвардію України». Тренування спецпідрозділів Національної гвардії України за методами GIGN (Groupe d'Intervention de la Gendarmerie Nationale) дозволило б підвищити їхній рівень професіоналізму та підготувати їх до виконання оперативних завдань як у великих містах чи маленьких селах, так і в полях, гірських масивах чи лісах.

УДК 623.618.3

Уварова А.О., провідний інженер-конструктор Державного підприємства "Конструкторське бюро «Південне» ім. М.К. Янгеля"

ЩОДО МЕТОДІВ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ БЕЗПЕКИ В АВТОМАТИЗОВАНИХ СИСТЕМАХ УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Фізичний та інформаційний захист об'єктів та органів управління в Національній гвардії України є одними із найважливіших компонентами комплексної безпеки автоматизованих систем управління (АСУ) Національної гвардії України. Основоположним принципом побудови системи захисту є її адекватність існуючим і прогнозованим загрозам. Оцінка вразливості та ефективності

системи захисту дозволяє отримати кількісні параметри цієї відповідності.

Проблема оцінки ефективності системи захисту (СЗ) впливає з самої природи предметної області. Система захисту призначена для мінімізації, а в ідеалі – для повного виключення збитку в результаті навмисних дій порушника.

Збиток виникає в результаті:

- знищення, пошкодження або розкрадання матеріальних та інформаційних цінностей;

- непоправних або санітарних втрат особового складу та персоналу об'єкта в районі його розташування;

- ускладнення соціально-політичної та (або) екологічної обстановки в околицях об'єкта внаслідок подій на об'єкті, які викликані діями порушника.

Витрати на створення та утримання СЗ можна визнати економічно доцільними в тому випадку, якщо вони не перевищують сум, необхідних для компенсації можливих збитків від дій порушника.

Необхідно також враховувати ймовірність здійснення порушником дій, що призводять до того чи іншого обсягу збитку.

У цьому контексті виникає ще один аспект проблеми. З підвищенням ефективності СЗ ймовірність дій порушника знижується. Зі зниженням вірогідності здійснення порушником дій знижується необхідність і, як наслідок, вмотивованість керівництва до вдосконалення СЗ. Крім того, з підвищенням ефективності СЗ порушник змушений застосовувати все більш витончені засоби здійснення дій.

Для визначення рівня необхідної достатності СЗ гостро потрібен інструмент оцінки її ефективності та прогнозування основних напрямків розвитку.

У доповіді запропоновані методи оцінки ефективності захисту важливих об'єктів автоматизованих систем управління Національної гвардії України.

УДК 351.749.6(4/9)

Ульянов О.І., кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри тактико-спеціальної та вогневої підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОЇ ПОЛІЦІЇ

Однією із умов щодо забезпечення інтеграції України до Європейського Союзу та формування умов для вступу в НАТО є проведення реформ у військовій сфері.

Одним із напрямків такого реформування є створення Військової поліції – правоохоронного органу, призначеного для забезпечення законності і правопорядку серед військовослужбовців

На сьогоднішній день в Україні відсутня нормативно-правова баз яка б

регламентувала діяльність такого військового формування у зв'язку з чим доцільним є звернення до зарубіжного досвіду організації та діяльності Військової поліції зарубіжних країн.

Слід зазначити, що інститут Військової поліції існує більше ніж у 40 арміях світу, в тому числі в США, Великобританії, Німеччині, Франції та Китаї. Він також введений також в арміях Грузії, Вірменії, Азербайджану та прибалтійських державах.

У зазначених країнах діяльність Військової поліції врегульована різними нормативно-правовими актами.

Так, в США діяльність Військової поліції регламентуються спеціалізованими польовими статутами в кожному з яких прописано діяльність особового складу Військової поліції за різних умов.

Зокрема, статут FM 3-19.4 розяснює задачі Військової поліції щодо організації контролю в зоні бойових дій і безпеки.

В польовому статуті FM 3-19.5 "Действия в условиях гражданских беспорядков" надаються рекомендації щодо організації допомоги місцевій владі при порушеннях цивільним населенням громадського порядку.

Завдання Військової поліції США: розслідування злочинів в Збройних силах; контроль за дотриманням законності; профілактика дисциплінарних правопорушень; контроль і регулювання руху військового транспорту; забезпечення безпеки військовослужбовців; розслідування випадків розкрадання власності.

Одним з чотирьох видів збройних сил Нідерландів є Військова поліція яка поєднує функції військової та цивільної поліції.

Функції Військової поліції: забезпечення безпеки особового складу, озброєння, техніки і майна Збройних сил як на військових об'єктах, так і за її межами; охорона громадського порядку в відношенні військовослужбовців і цивільного персоналу Збройних сил; патрулювання військових об'єктів; проведення слідчих і розшукових заходів на території військових об'єктів; затримання і допит підозрілих осіб; інспектування військового автотранспорту.

Військові поліцейські Латвії виконують функції з охорони президента держави і інших державних осіб, забезпечення безпеки і порядку в самих збройних силах, супроводження та контроль за переміщенням військового транспорту, а також попередження та розслідування правопорушень на військовій службі.

Діяльність Військової поліції Республіки Казахстан регламентується Законом «Про органи Військової поліції ЗС РК», що визначає основні завдання Військової поліції.

В Україні в 2015 році розроблений законопроект про Військову поліцію, який передбачає широке коло повноважень останньої. Враховуючи реалії сьогодення, прийняття закону про Військову поліцію є необхідним.

УДК 342.5(477)

Форноляк В.М., кандидат психологічних наук, доцент кафедри боротьби з тероризмом та захисту учасників кримінального судочинства Національної академії Служби безпеки України, підполковник

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВЗАЄМОДІЇ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ

Для України проблеми протидії тероризму набули особливої актуальності з початком агресії з боку Російської Федерації, яка порушила територіальну цілісність нашої держави та загрожує її незалежності. За таких умов першочерговими постають питання щодо протидії цьому небезпечному явищу та вдосконалення службово-бойової діяльності сил суб'єктів боротьби з тероризмом а також взаємодії між ними.

Для того, щоб успішно виконувати поставлені завдання, зазначеним суб'єктам необхідно реалізовувати спільні, завчасно погоджені дії. Зокрема, досвід проведення антитерористичних заходів вказує на необхідність удосконалення взаємодії підрозділів Служби безпеки України (СБУ) з частинами та підрозділами Національної гвардії України (НГУ). Це зумовлено тим, що на даний час, для підвищення ефективності протидії тероризму, важливе значення має залучення до цієї сфери Національної гвардії України, так як наразі частини та підрозділи НГУ відіграють важливу роль у проведенні антитерористичних заходів на території Донецької та Луганської областей, забезпечують захист низки важливих об'єктів, у т.ч. від терористичних посягань, а також виконують інші завдання у сфері боротьби з тероризмом.

Розгляд нормативно-правової бази щодо взаємодії зазначених відомств дає право стверджувати, що відповідно до ст. 4 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» визначені суб'єкти боротьби з тероризмом, де СБУ є головний орган у загальнодержавній системі боротьби з терористичною діяльністю. Виходячи з цього вказане відомство організовує та здійснює взаємодію з усіма учасниками антитерористичних заходів. Координацію діяльності суб'єктів, які залучаються до боротьби з тероризмом, здійснює Антитерористичний центр при СБУ. Поряд з цим, у ст. 8 Закону України «Про Службу безпеки України» зазначається, що СБУ взаємодіє з державними органами, підприємствами, установами, організаціями та посадовими особами, які сприяють виконанню покладених на неї завдань.

Варто також наголосити, п. 5 ст. 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» регламентує, що підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, зобов'язані здійснювати взаємодію між собою та іншими правоохоронними органами, в тому числі відповідними органами іноземних

держав та міжнародних антитерористичних організацій, з метою швидкого і повного попередження, виявлення та припинення злочинів.

Слід також зазначити, що в п. 11 ст. 13 Закону України «Про Національну гвардію» стверджується, що військовослужбовці Національної гвардії з метою виконання покладених завдань мають право взаємодіяти з уповноваженими посадовими особами правоохоронних органів, Збройних сил України, інших утворених до законів України військових формувань, органів прокуратури, інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування.

Виходячи з викладеного, зазначимо, що засадами взаємодії підрозділів СБУ та НГУ є правова та організаційна складові. На наш погляд, заходи щодо удосконалення правового регулювання взаємодії СБУ та НГУ варто здійснювати за такими напрямками: опрацювання нормативно-правових засад взаємодії; розроблення організаційних аспектів взаємодії підрозділів під час проведення антитерористичних заходів; відпрацювання тактичних особливостей спільної діяльності підрозділів під час антитерористичних операцій в різних умовах; визначення форм, видів напрямів взаємодії; здійснення оцінювання ефективності організації взаємодії між підрозділами під час заходів антитерористичного характеру.

УДК 355.48:001

Фалько С.А., кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри тактики Національної академії Національної гвардії України

ВОЄННА ІСТОРІЯ ТА ВОЄННА НАУКА В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Складова воєнної науки – воєнна історія завжди була невід’ємною частиною навчального процесу у вищих військових навчальних закладах України. Виклики сьогодення вимагають нових підходів до опанування цієї складної навчальної дисципліни. Нагадаємо, у різних ВВНЗ України викладаються “Воєнна історія”, “Історія війн і воєнного мистецтва”, “Історія воєнного мистецтва”.

Упевнене володіння знаннями воєнної історії сприяє формуванню професійних здібностей сучасного офіцера, таких, як: відданість вибраному життєвому шляху, незламний характер; креативне мислення; уміння подолати кризисні негаразди. Проте це стосується майбутнього офіцера, якщо він цікавиться походженням своєї професії, якщо викладання воєнної історії перетворюється у своєрідний культ виключно правильно вибраного шляху і підкріплено самостійним опануванням книжкового, відео-, аудіоматеріалу з воєнно-історичної тематики. Цей шлях розвиває курсанта за певними

професійними якостями.

Важливою функцією воєнно-історичної науки у будь-якій країні є вплив на формування світогляду майбутніх офіцерів. У зв'язку з цим виникає потреба вивчення воєнної історії взагалі та історії війська України зокрема.

Розглядаючи проблемні питання щодо викладання воєнно-історичних дисциплін у вищих військових навчальних закладах України, потрібно зробити такі висновки. Зміст і вивчення навчальних дисциплін воєнно-історичної спрямованості у ВВНЗ мають бути переглянуті з урахуванням передового досвіду світової та української воєнно-історичної науки.

З огляду на європейський рівень знань вищої військової школи слід змінити підходи до форм та методів викладання зазначених вище дисциплін; доцільно використовувати неформальні форми групових занять, розвивати ініціативне мислення, заохочувати творчий підхід до вивчення матеріалів воєнної історії, ухилятися від шаблонних схем викладання.

Потрібно збільшити обсяг матеріалу, присвяченого сучасному досвіду війн кінця ХХ – початку ХХІ ст. Виділивши приклади боротьби за міста, звернути увагу на роль останніх технологій в організації бойових дій тощо.

Доцільним є підтримання активного наукового зв'язку із структурними підрозділами Генерального штабу ЗС України з питань вивчення воєнно-історичного досвіду з метою поліпшення ефективності воєнно-історичної роботи у ВВНЗ та уникнення дублювання аналітичних робіт, як це роблять у країнах НАТО.

Під час вивчення сучасної ситуації в зоні АТО потрібно системно підтримувати інтерес тих, хто навчається, до аналітичної роботи стосовно дій українського війська з метою формування професіонала-патріота, впевненого в силі Національної гвардії та Збройних Сил України.

Треба організувати планову, системну роботу з вивчення воєнно-історичних подій під час проведення виховних заходів з інформування особового складу, створити своєрідний культ вивчення досвіду світової воєнної історії та історії військової справи в Україні.

Після опанування курсу слухачі повинні вміти передбачати ситуації невизначеності і ефективно реагувати на невизначеність, обумовлену технічними, соціальними, політичними та економічними змінами в суспільстві.

Розвиток у слухачів навичок критичного мислення на основі вивчення військової історії.

УДК 358.2/.3:355.457/.458](477)(045)

Харун О.М., викладач кафедри інженерного забезпечення та технічних засобів охорони Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, майор; **Лось О.Д.**, старший викладач кафедри

транспортних засобів та спеціальної техніки Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького; **Ягодзинський В.П.**, слухач факультету підготовки керівних кадрів Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького

**ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНЖЕНЕРНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАТИВНО-СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ОРГАНУ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ
ПРИ ВІДБИТТІ ЗБРОЙНОГО ВТОРГНЕННЯ**

Досвід проведення антитерористичної операції, особливо на її початковому етапі показав, що структура та організація інженерного забезпечення не дають змоги у повній мірі виконувати обов'язки визначені Законом України «Про Державну прикордонну службу України», статтею 19, а саме: припинення будь-яких спроб незаконної зміни проходження лінії державного кордону України; припинення у взаємодії з відповідними правоохоронними органами збройних конфліктів та інших провокацій на державному кордоні України; участь у взаємодії з Збройними Силами України та іншими військовими формуваннями у відбитті збройного вторгнення або нападу на територію України збройних сил іншої держави або групи держав.

Тактика ведення гібридної війни, що застосовується країною-агресором показує, що органи та підрозділи ДПСУ в умовах загострення обстановки повинні бути в готовності до: ведення пошуку та знищення ДРГ в умовах прикриття їх дій авіацією та артилерією (відділ прикордонної служби (ВПС) «Красна Талівка» серпень 2014 року); охорони та захисту державного кордону в умовах застосування мінно-вибухових загороджень (більше 20 випадків підризу в період з червня 2014 року); ведення оборонних боїв (Луганський прикз, ВПС «Станично-Луганське» та «Дьякове», пункти пропуску «Червоний Партизан», «Довжанський», «Успенка», «Маринівка» у травні-серпні 2014); діяти в умовах оточення (Ізваринський котел, тактичне угруповання «Кордон», ВПС «Дьяково», «Дмитрівка», «Ізварино» тощо);

Загальновійськова підготовка командирів передбачає опанування знаннями та вироблення вмінь з інженерного забезпечення дій підрозділу. На важливість цього вказують, принаймні наступні факти: при всебічному та повному інженерному обладнанні опорних пунктів прикордонний підрозділ, за відсутності важкого озброєння, може протистояти три кратній перевазі противника; можливість ефективного протистояння броньованій техніці надає інженерне обладнання опорних пунктів, пунктів постійної дислокації та місць несення служби прикордонними нарядами; якісне виконання вимог щодо маскування та підготовки шляхів відходу дає можливість відвести підрозділ у визначений район без втрат.

На даний момент існує науково-методичний апарат організації інженерного

забезпечення органу охорони державного кордону при відбитті збройного вторгнення. Однак у ньому враховуються прикордонні структури, які відрізняються від теперішніх складом та можливостями інженерного озброєння і військовим потенціалом. Різні підходи до побудови охорони державного кордону у своїх працях розглядали Олексієнко Б. М., Баратюк В. І., Голінко В. В. та ін. Але моделі формування та оцінювання заходів з охорони державного кордону та його інженерно-технічного облаштування розглядалися, виходячи лише із загроз невоєнного характеру. До того ж у цих апаратах не відображені особливості гібридної війни.

УДК 358.2/.3:355.457/.458](477)(045)

Харун О.М., викладач кафедри інженерного забезпечення та технічних засобів охорони Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, майор; **Лось О.Д.**, старший викладач кафедри транспортних засобів та спеціальної техніки Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького; **Нещадін О.В.**, доцент кафедри тактики підрозділів бойового (оперативного) забезпечення Національної академії Сухопутних військ імені Петра Сагайдачного

ПІДГОТОВКА МАРШУ З ДОСВІДУ ВІЙН КІНЦЯ ХХ □ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТЬ

Досвід ведення бойових дій під час АТО та ООС показав велику роль якісної організації та здійснення самостійного переміщення частин і підрозділів. Це обумовлюється маневрним характером бойових дій їх високими темпами, високою моторизацією частин і підрозділів. Сучасне оснащення і озброєння підрозділу дозволяє йому в досить короткі терміни підготуватися та здійснити марш по визначеному маршруту з метою виконання поставлених завдань.

Для здійснення маршу необхідно провести попередню підготовку транспортних засобів. Тент, і дуги, що підтримують його, демонтують. Вони не захищають від куль, але при цьому заважають стріляти у відповідь. Знімають або опускають на капот вітрове скло щоб уникнути ураження водія осколками скла. Бічні двері також знімають, або стопорять чи знімають замки, щоб запобігти заклинюванню дверей і прискорити вихід з транспортного засобу. Задній борт встановлюють в горизонтальне положення, щоб полегшити спішування особового складу, та прибирають ремінь безпеки.

На передньому бампері закріплюють імпровізований різак щоб уникнути поранень особового складу, якщо упоперек дороги буде натягнутий дріт. Штирьові антени згинають і закріплюють, щоб запобігти зачепленням об високо натягнуту розтяжку гранати або міни. На дно кабіни водія і вантажного

відділення укладають мішки з піском і на крила поряд з двигуном, а борти обшивають дерев'яним брусом, товщиною 10 сантиметрів.

Командир машини повинен знаходитися в центрі кузова, якщо слідує на вантажній машині. Машина командира колони повинна знаходитися в її середині. У кабіні транспортних засобів повинні знаходитися водій і військовослужбовець, який має навички водіння цього транспортного засобу (запасний водій). У їх обов'язки входить прорив через зону ураження, якщо вихід з неї відкритий. Якщо на машині має слідувати кулеметний розрахунок, то він розташовується на відкинутому задньому борту, кулемет встановлений у напрямі тилу.

Про майбутній маршрут і час висування колони повинно знати обмежена кількість людей □ як правило, офіцери не нижчі за посадою командирів рот. Необхідно детально продумати взаємодію як між підрозділами в колоні, так і самої колони з авіацією, артилерією, найближчими військовими частинами. У складі колони призначаються підгрупи: охорони, вогнева, саперна, транспортна, евакуаційна. Для кожної підгрупи необхідно визначити: старшого, склад, порядок підтримання зв'язку, порядок побудови, сигнали.

Дії з кожної ввідної детально розбираються на макеті місцевості. Усі, хто йде в колоні, навіть прикомандировані, повинні мати старшого і певне завдання. Кожен командир повинен знати свій маневр. Вихід колони з розташування краще здійснювати вночі. Вогні на техніці мають бути погашені. Проте це можливо лише при відповідній підготовці командного складу і водіїв. При русі дуже важливо зберігати пильність. Особовий склад знаходиться в постійній бойовій готовності, розрахунки □ при вогневих засобах.

УДК 355.5

Хорошун В.П., старший викладач кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник;
Ковалевський Є.П., старший викладач кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

УЧАСТЬ ЧАСТИН І ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У ВИКОНАННІ ФУНКЦІЙ ПО ОХОРОНІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА УЧАСТІ У ЗДІЙСНЕННІ ЗАХОДІВ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ

В сучасних умовах динамічного реформування Національної гвардії України на з'єднання (частини) та підрозділи покладаються крім традиційно звичних і нові службові функції. Однією з нових функцій в Законі України „Про Національну гвардію України” є функція по забезпеченню охорони органів державної влади, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, участь у здійсненні

заходів державної охорони органів державної влади та посадових осіб.

Це Положення визначає порядок організації та несення служби з охорони органів державної влади військовими частинами і підрозділами Національної гвардії України (далі – військові частини і підрозділи), основи взаємодії військових частин і підрозділів з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, іншими взаємодіючими органами, права та обов'язки військових нарядів, а також порядок участі в здійсненні заходів правового режиму надзвичайного або воєнного стану, ліквідації наслідків надзвичайних або кризових ситуацій на об'єктах, що охороняються.

Положення розроблено відповідно до Кримінального процесуального кодексу України, Кримінального кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення, статутів Збройних Сил України, Закону України „Про Національну гвардію України”, Постанови Кабінету Міністрів України від 25 листопада 2015 року № 971 „Про затвердження переліку органів державної влади, що підлягають безоплатній охороні Національною гвардією” (перелік органів державної влади, що підлягають безоплатній охороні Національною гвардією України: Мінагрополітики, Мінрегіон, Мінприроди, Мінекономрозвитку, Міненергетичного, Мінкультури, МОН, МОЗ, Мінсоцполітики, Мінфін, Мін'юст, Казначейство та Вінницька, Волинська Дніпропетровська, Житомирська, Запорізька, Івано-Франківська, Кіровоградська, Луганська, Львівська, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Харківська, Херсонська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська, Чернівецька облдержадміністрації).

Охорона об'єктів – комплекс військових дій, що здійснюється разом з режимними, інженерно-технічними та іншими заходами органів державної влади, які охороняються військовими частинами (підрозділами), а також взаємодіючих органів, та виконуються з метою забезпечення недоторканності об'єкта і матеріальних засобів, що йому належать, запобігання проникненню порушників на об'єкт (з об'єкта), припинення нападу на об'єкт, запобігання терористичним актам та участі в ліквідації наслідків надзвичайних або кризових ситуацій на об'єкті, що охороняється.

У своїй діяльності військові посадові особи під час виконання службових завдань з охорони органів державної влади керуються Законом України „Про Національну гвардію України”, Положенням про організацію та несення служби з охорони органів державної влади військовими частинами і підрозділами Національної гвардії України, затвердженим наказом Міністерства внутрішніх справ України від 20 липня 2016 року № 692, Положенням про військові частини і підрозділи з охорони громадського порядку Національної гвардії України, затвердженим наказом Міністерства внутрішніх справ України від 16 червня 2014 року № 567, Положенням про військові частини оперативного призначення Національної гвардії України, затвердженим наказом Міністерства внутрішніх справ України від 16 червня 2014 року № 566.

Для ефективних сумісних дій підрозділів і частин НГУ з взаємодіючими органами, а саме з адміністрацією органів державної влади, з Національною поліцією (далі – НПУ), з Державною службою України з надзвичайних ситуацій (далі – ДСНСУ) необхідно провести ряд підготовчих організаційних заходів, які дадуть змогу чітко, ефективно і якісно виконувати поставлене завдання. До основних організаційних заходів відноситься розробка і впровадження необхідних законодавчих документів.

На даний час при виконанні завдання по охороні органів державної влади відсутній єдиний спільний регламентуючий документ, відпрацьований спільно з органами державної влади, НГУ, НПУ та ДСНСУ, який визначав би межі відповідальності, задачі та їх обсяг для взаємодіючих органів та підрозділів НГУ у разі введення посиленого варіанта несення служби, не чітко визначено особливості організації служби в разі здійснення заходів правового режиму надзвичайного або воєнного стану, не визначено як повинна здійснюватись взаємодія при ліквідації наслідків надзвичайних або кризових ситуацій, не визначено порядок залучення частин та підрозділів НГУ при наданні допомоги підрозділам при виконанні завдань з охорони органів державної влади.

Все це негативно впливає на оперативність та ефективність залучення підрозділів і частин НГУ при виконанні завдань по охороні державних органів влади.

УДК 355.4

Чупрун В.Т., завідувач сектору Харківського науково-дослідного інституту судових експертиз ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса; **Сутюшев Т.А.**, кандидат військових наук, доцент, провідний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії службово-бойового застосування НГУ науково-дослідного центру Національної академії Національної гвардії України

МЕТОДИКА ОБГРУНТУВАННЯ СПОСОБУ ЕСТАФЕТНОГО ПОШУКУ

Спосіб проведення естафетного пошуку насамперед визначає розподіл на етапи та закріплення за ними визначених розвідувально-пошукових команд у конкретному складі, здатних вести пошук на етапі із заданою інтенсивністю. Наведеним процедурам передують процес визначення переліку військовослужбовців, які задовольняють наступним вимогам:

- 1) достатній досвід ведення розвідувально-пошукових дій в умовах, ідентичних отриманому завданню;
- 2) поточний (базовий) стан готовності до виконання завдання, у першу чергу – психофізичний стан;
- 3) час, необхідний на релаксацію після виконання поставленого завдання;

4) ступінь злагодженості військовослужбовців розвідувально-пошукової групи, що формується, зі складу естафетної команди;

5) можливість задіяння військовослужбовців на момент початку процесу підготовки до виконання завдання на тому чи іншому етапі естафетного пошуку (виходячи із місцезнаходження даного військовослужбовця).

Наведені вимоги пов'язані з відповідними показниками та критеріями пошуку, якими необхідно оперувати при визначенні потрібного складу естафетних команд.

УДК 35.071.1

Чухлатий А.В., доцент кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ З ПРАВООХОРОННИМИ ФУНКЦІЯМИ ТА АДАПТАЦІЇ ДО ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

На початку ХХІ століття у світі відбуваються кардинальні трансформації, що супроводжуються зміною геополітичних конфігурацій. Глобальна фінансово-економічна криза стала черговим викликом світовій цивілізації, обумовила невизначеність перспектив глобальної та національних економік, прискорила пошук шляхів модернізації суспільних систем. Криза виявила глибинні вади глобальної економічної моделі, сприяла усвідомленню необхідності системних змін світового економічного і соціального порядку.

На тлі посилення загроз і зростання нестабільності у світі постають нові виклики міжнародній безпеці у сировинній, енергетичній, фінансовій, інформаційній, екологічній, продовольчій сферах. Такі загрози, як поширення зброї масового ураження, міжнародний тероризм, транснаціональна організована злочинність, нелегальна міграція, піратство, ескалація міждержавних і громадянських конфліктів, стають дедалі інтенсивнішими, охоплюють нові регіони і держави. Зростають регіональні загрози міжнародній безпеці, які за своїми негативними наслідками можуть мати потенціал глобального впливу.

Спостерігається небезпечна тенденція перегляду національних кордонів поза нормами міжнародного права. Застосування сили і погрози силою повернулися до практики міжнародних відносин, у тому числі в Європі.

На зламі тисячоліть проблеми національної безпеки держав вийшли на якісно новий рівень.

Вітчизняний сектор безпеки і оборони України перебуває у стані поступового переходу на загальновизнані міжнародною військовою практикою стандарти військового управління. Дослідження аналогічних військових формувань з правоохоронними функціями країн-членів Європейського Союзу, їх організаційної

структури, позитивного досвіду участі у різноманітних збройних конфліктах має важливе значення для вдосконалення діяльності НГУ.

Вагоме значення у контексті управління та проведення заходів під час АТО (ООС) та інших заходів з припинення масових заворушень має досвід діяльності Цивільної гвардії Іспанії. Збройний конфлікт на території Країни Басків, спровокований терористичною організацією ЕТА, можна порівняти з подіями, що відбуваються зараз на Сході України. Як було встановлено, саме силами та засобами Цивільної гвардії Іспанії етнополітичне зіткнення завершилося перемир'ям, не дивлячись на те, що дії корпусів безпеки Іспанії і французьких військово-правоохоронних структур для досягнення вирішення конфлікту були досить тривалими і складними.

Під час розгляду питання щодо можливого використання Україною однієї із вищенаведених моделей військово-правоохоронної організації діяльності військових формувань з правоохоронними функціями країн ЄС, реформуючи систему органів внутрішніх справ України, фактично обираючи на найближчі роки чи десятиріччя модель поліцейської організації, необхідно втриматись від перетворення в очах Європи та світу на сугубо поліцейську країну, що є доволі складним завданням.

Підводячи підсумок слід зазначити, що корисним і прийнятним для України можна вважати досвід Французької Республіки у правоохоронній сфері. Зокрема організація функціонування та структура управління французької Національної жандармерії є прикладом для вдосконалення правоохоронної складової багатьох країн Європи. В свою чергу, досвід діяльності Цивільної гвардії Іспанії може бути використаний у процесі вирішення збройних конфліктів та кризових ситуацій у державі.

УДК 355.541.2

Шерстюк А.Д., викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, підполковник; **Халеп В.В.**, старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки – начальник парашутно-десантної служби Національної академії Національної гвардії України, полковник; **Саморок М.Г.**, викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, майор

МОНІТОРИНГ ВІДКРИТИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ В ІНТЕРЕСАХ ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ

Однією з основних функцій, що покладені на Національну гвардію України є участь у забезпеченні громадської безпеки та охороні громадського порядку. Прийняття обґрунтованого рішення командирами з'єднань та частин НГУ та

здійснення ефективного управління силами і засобами неможливо без повного знання оперативної обстановки, яка в умовах масових заходів і масових заворушень різко змінюється, тобто проводити розвідувальну діяльність. Невідповідність полягає в тому, що НГУ не є суб'єктом розвідувальної та оперативно-розшукової діяльності, про що свідчать Закони України «Про розвідувальні органи України» та «Про оперативно-розшукову діяльність». Зважаючи на це необхідно розробити способи отримання інформації (ведення розвідки), які не суперечать законодавству України.

Прикладом такої діяльності представлено розвідку на основі аналізу відкритих джерел інформації Open source intelligence (OSINT), її регламентація та організація як компонента інформаційної роботи розвідувальних служб США. Розвідка на основі аналізу відкритих джерел інформації – одна з форм процесу організації та управління збором розвідувальних даних, що включає їх пошук і відбір із публічних загальнодоступних джерел, добування та аналіз інформації, формування розвідувального документу для прийняття відповідного рішення. За твердженнями аналітика ЦРУ Шермана Кента можна отримати з відкритих джерел до 80 відсотків інформації, необхідної їм для прийняття рішень у мирний час.

Особливо актуальним моніторинг відкритих джерел інформації може бути при вивченні передумов появи масової активності громадян. З відкритих джерел та соціальних мереж можна отримувати та відслідковувати інформацію про наявність у суспільстві приводів для агресії, розповсюдження в регіоні агітаційних матеріалів радикально налаштованої й агресивної спрямованості, планування різноманітних масових заходів та акцій, спрямованість масових заходів, можливу участь радикальних й екстремістських партій та рухів і іншої подібної інформації. Наявність такої інформації дозволить вірно оцінювати можливі зміни оперативної обстановки і приймати своєчасні рішення в інтересах забезпечення громадської безпеки та охорони громадського порядку.

УДК 355

Яковенко Є.С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор; **Воронін А.І.**, інженер кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, капітан

АНАЛІЗ ЗАСТОСУВАННЯ СЦЕНАРНОГО ПІДХОДУ В ТЕОРІЇ І ПРАКТИЦІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Аналіз розвитку надзвичайних ситуацій та прийняття ефективних рішень ускладнюється важкістю оцінювання їх основних чинників й ефективності рішень, що приймаються. Органи управління зазвичай діють в умовах гострого

дефіциту часу, обмеженої точності і достовірності інформації. Це може призвести до прийняття нераціональних, і навіть помилкових рішень, які можуть спричинити великі втрати.

У процесі прийняття рішень з реагування на надзвичайні ситуації з метою формування і забезпечення ефективних заходів протидії та ліквідації її наслідків виникає необхідність подання даних про обстановку, що виникла.

Одним із методів надання інформації про обстановку та вироблення відповідних рішень у ході розвитку НС є застосування сценарного підходу, що може бути використаний як основний інструмент у процесі приймання ефективних рішень і координування відповідних дій під час визначення сил та засобів для формування угруповання НГУ. Таке угруповання формується як елемент функціональної підсистеми охорони громадського порядку та забезпечення безпеки дорожнього руху. У процесі приймання рішення посадовими особами органів військового управління можуть виникати такі актуальні питання:

– чи відповідає створюване угруповання масштабу і характеру виконуваних завдань?

– як буде здійснюватися формування угруповання у разі виникнення НС одночасно у кількох регіонах держави?

– скільки угруповань треба формувати і в якій послідовності до виконання завдань?

– який раціональний склад сил та засобів потрібен для ефективного виконання покладених функцій і завдань?, та ін.

Посилення невизначеності, нестабільності, непередбачуваності зовнішнього середовища сприяє підвищенню популярності використання в управлінській практиці сценарного підходу до прогнозування подальшого розвитку подій. Невизначеність розвитку подій і дія чинників ризику зростають з ускладненням оперативної обстановки. Тому виникає потреба у розробленні кількох сценаріїв подальшого розвитку подій.

Міністерством оборони України розроблені Стратегічний замисел Збройних Сил України, Стратегічний план застосування Збройних Сил України та формуляри бойових завдань з'єднань і військових частин, що є аналогами відомчих антикризових програм і планів сектора безпеки, в яких визначені сім типових ситуацій застосування Збройних Сил: від найбільш масштабних (блокування кордону на випадок конфлікту або оборонної операції) до значно менших за розміром та інтенсивністю (участь в антитерористичній операції, ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій тощо). Для кожної ситуації визначений оптимальний комплект сил та засобів, який забезпечує виконання завдань, урахує економічні та мобілізаційні можливості держави. Такі антикризові програми мають бути розроблені як у цілому для сектора безпеки, так і для кожної його складової.

На цей час виникнення природних, техногенних, соціальних небезпек може

бути порівняно з воєнними загрозами. Тому виклики та загрози, що виникають у сучасному суспільстві, зумовлюють необхідність передбачення на об'єктивних засадах хоча б приблизних сценаріїв того, що може відбутися. Це завдання має дуже важливе значення і дістало назву сценарного планування. Сценарне планування – частина стратегічного планування, що належить до інструментів і технологій, які дозволяють керувати невизначеністю майбутнього. Сутність методу полягає у дослідженні зовнішнього середовища об'єкта, який вивчається щодо наявності визначених елементів і ключових невизначеностей, а також у комбінуванні їх для формулювання альтернативних сценаріїв майбутнього.

Основним змістом сценарного планування є конструювання, створення різних “історій”, різних і однаково правдоподібних варіантів розвитку майбутнього, що є добре структурованими і логічними.

У сценарному плануванні розглядаються ситуації, коли з огляду на одночасну зміну багатьох чинників, характер яких заздалегідь невідомий, можливе виникнення різних ситуацій, у яких може опинитися об'єкт, що вивчається. Тому складання сценарію зазвичай починають з виявлення порівняно простих ознак ситуації, переходячи надалі до складніших і більш спеціалізованих ознак стосовно до конкретної ситуації.

Таким чином розроблені сценарії розвитку ситуацій дозволять завчасно визначати порядок організації дій НГУ з реагування на надзвичайні ситуації, різного характеру способи дій підрозділів у цих умовах, прогнозувати дані щодо можливих збитків та порядку поповнення матеріальними засобами, а також зменшити часові показники для прийняття рішення.

З М І С Т

Антонець В.В. ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ З ВРАХУВАННЯМ ДОСВІДУ ПОДІЙ 2014 РОКУ В КРИМУ ТА НА СХОДІ УКРАЇНИ	4
Бабков Ю.П., Чепель М.О. ПІДХОДИ ДО ПОБУДОВИ МОДЕЛЕЙ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ПРОТИБОРСТВА У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ ТА ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ	5
Бацамут В.М. МОДУЛЬНИЙ ПІДХІД ДЛЯ ОБҐРУНТУВАННЯ СТРУКТУРИ ТА ЧИСЕЛЬНОСТІ УГРУПОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ, СТВОРЮВАНОВОГО ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ	6
Борта Р.В. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ В УМОВАХ СКЛАДНОЇ ХІМІЧНОЇ ОБСТАНОВКИ ТА ПОРЯДОК ВЗАЄМОДІЇ	7
Братко А.В., Філіппов М.О. УМОВИ ЗАСТОСУВАННЯ ПІДРОЗДІЛІВ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В СУЧАСНИХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТАХ	9
Вербицький В.О., Колесник О.О. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОРІЄНТУВАННЯ ГАРМАТ ПРИ ЗБІЛЬШЕННІ РОЗМІРІВ ВОГНЕВОЇ ПОЗИЦІЇ	10
Власюк В.В., Кириллов Д.В. РОЗРОБКА МЕТОДИКИ ОЦІНЮВАННЯ МОЖЛИВОСТІ ВИКОНАТИ БОЙОВІ ЗАВДАННЯ З РОЗВІДКИ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ МАРШУ ПОХІДНОЮ ОХОРОНОЮ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ НА ПРИКЛАДІ ДОЗОРНОГО ВІДДІЛЕННЯ	12
Волков І.М., Гончар Р.О. ПІДХОДИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У ВІДНОВЛЕННЯ ЦІЛІСНОСТІ УКРАЇНИ І ДЕОКУПАЦІЇ ДОНБАСУ	13
Волубуєв Р.В., Онопрієнко О.С. УДОСКОНАЛЕННЯ НАУКОВО- МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ ЧАСТИНАМИ ТА ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ТА РЯТУВАЛЬНИМИ ФОРМУВАННЯМИ СИЛ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ УКРАЇНИ ПРИ ВИНИКНЕННІ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ	15
Гармаш В.П. ОРГАНІЗАЦІЯ КООРДИНАЦІЇ СИЛ ПРАВОПОРЯДКУ КЕРІВНИКОМ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПРИПИНЕННЯ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ	16
Годлевський С.О. ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ СТАБІЛІЗАЦІЙНИХ ДІЙ У КРИЗОВОМУ РАЙОНІ	17
Голубок М.Г., Петік А.В. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПОЛЬОВОЇ ВИУЧКИ ОСОБОВОГО СКЛАДУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ	19
Гончар Р.О. АНАЛІЗ СИЛ СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ	20
Городнов В.П., Суконько С.М. ПОКАЗНИКИ, КРИТЕРІЙ ТА МЕТОД ОЦІНЮВАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ З ОХОРОНИ ЯДЕРНОЇ УСТАНОВКИ ЩОДО ПРОТИДІЇ ВЧИНЕННЮ ДИВЕРСІЇ	21
Гресько Ю.П. СТОСОВНО НЕОБХІДНОСТІ РОЗРОБЛЕННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ СИЛ І ЗАСОБІВ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ОСОБЛИВОГО ПЕРІОДУ	22
Дробаха Г.А., Сафошкіна Л.В., Лісіцин В.Е. ІМІТАЦІЙНА МОДЕЛЬ АНАЛІЗУ ЗАХИЩЕНОСТІ ВАЖЛИВИХ ДЕРЖАВНИХ ОБ'ЄКТІВ ВІД ДІЙ УДАРНОГО БЕЗПЛОТНОГО ЛІТАЛЬНОГО АПАРАТУ	23
Ковальов І.В., Росляков О.В. ПОРЯДОК ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ	25

З М І С Т

Ковтуненко А.В., Бутко Р.В. ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ СИЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ У ВНУТРІШНЬОМУ ЗБРОЙНОМУ КОНФЛІКТІ.....	26
Козловець В.В., Кузнецов В.В. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ БЕЗПЛОТНИХ АВІАЦІЙНИХ КОМПЛЕКСІВ В ІНТЕРЕСАХ АРТИЛЕРІЙСЬКИХ ЧАСТИН ТА ПІДРОЗДІЛІВ.....	27
Колянда В.В. ПОКАЗНИКИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗНЕШКОДЖЕННЯ НЕЗАКОННИХ ЗБРОЙНИХ ФОРМУВАНЬ, ЩО ВРАХОВУЮТЬ РАПТОВІСТЬ ДІЙ ФОРМУВАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	28
Пташка С.Д., Кулешов О.П. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СЛУЖБИ З КОНВОЮВАННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО КОНТИНГЕНТУ ХВОРИХ НА ІНФЕКЦІЙНІ ЗАХВОРОВАННЯ.....	30
Курашкевич А.П., Медвідь М.О. СУЧАСНИЙ СТАН МОБІЛЬНИХ СИЛ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ.....	31
Лавніченко О.В. ОПЕРАТИВНА КОНЦЕПЦІЯ ЗАСТОСУВАННЯ НГУ ДЛЯ ВРЕГУЛЮВАННЯ ВНУТРІШНЬОГО ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ.....	32
Лазутський А.Ф., Писарєв А.В. СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ЯК ІНТЕЛІГЕНТА.....	34
Лисенко О.В., Карпенко С.І. ПОНЯТТЯ – СЛУЖБОВОЇ РОЗВІДКИ ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ.....	35
Лиходій О.В., Попович В.Г. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТАКТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ПІДГОТОВКИ ЗА СПЕЦІАЛЬНОСТЯМИ, ЯКІ ГОТУЮТЬСЯ В НА НГУ.....	36
Луговський І.С., Лисенко О.В. ОБ'ЄКТ МОНІТОРИНГУ – НАТОВП.....	38
Магась Г.А. ОСНОВНІ ПІДХОДИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ (В КОНТЕКСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ).....	41
Мірошніченко Г.М., Шевцов А.С., Гордієнко І.А. РОЛЬ КОАЛІЦІЙНИХ ПРАВООХОРОННИХ ВІЙСЬК (СИЛ) В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ МИРОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ РЕГІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОБСЄ.....	42
Назаренко О.Л., Дробаха Г.А., Башкатов Є.Г. ТИПОВИЙ СЦЕНАРІЙ РОЗВИТКУ ПОДІЙ ЗА УМОВ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО ХАРАКТЕРУ ТА СПОСОБИ ЗАСТОСУВАННЯ ФОРМУВАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	43
Нестеренко О.О., Тріщун Р.М. ОБГРУНТУВАННЯ НЕОБХІЙНОСТІ БІЛЬШ РЕТЕЛЬНОГО ОПИСУ УМОВ ВИКОНАННЯ НОРМАТИВІВ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОРЯДКУ ВІДПРАЦЮВАННЯ ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОВИХ НОРМАТИВІВ З БОЙОВОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН (ПІДРОЗДІЛІВ) НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	45
Обрядін В.В. МЕТОДИКА ОЦІНКИ БОЙОВИХ ПОТЕНЦІАЛІВ ЗРАЗКІВ ОЗБРОЄННЯ ТА ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ.....	46
Овчаренко В.В. ПОКАЗНИКИ, КРИТЕРІЇ, КОМПЛЕКСНА МАТЕМАТИЧНА МОДЕЛЬ, МЕТОД МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ І ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ ПІДРОЗДІЛАМИ, ЧАСТИНАМИ І З'ЄДНАННЯМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ.....	47

ЗМІСТ

ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	
Олещенко А.І., Радіонов Г.О. АНАЛІЗ ІСНУЮЧИХ СИСТЕМ ПРЯМОКУТНИХ КООРДИНАТ В УКРАЇНІ.....	48
Онопрієнко О.С., Савін А.А. МОДЕЛЬ ВИЗНАЧЕННЯ НЕОБХІДНОЇ ЧИСЕЛЬНОСТІ ОСОБОВОГО СКЛАДУ УГРУПУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ ПІД ЧАС НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ.....	51
Панченко В.Ю., Євсєєв В.О. ЗМІСТ ЗАВДАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПРИ УЧАСТІ У ПРОВЕДЕННІ ЕВАКУАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ У РАЗІ ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ.....	52
Пашуба А.С., Гончаров Є.І., Тріщун Р.М. РОЗРОБКА МЕТОДИКИ ТАКТИЧНИХ РОЗРАХУНКІВ БОЙОВОГО ЗАСТОСУВАННЯ ГРУПИ БОЙОВИХ МАШИН, ЯК ОДНОГО З ОСНОВНИХ БОЙОВИХ ПОРЯДКІВ МЕХАНІЗОВАНОГО ПІДРОЗДІЛУ ПРИ ВИКОНАННІ БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ В ОСНОВНИХ ВИДАХ БОЮ.....	53
Пашенко В.В., Старух О.С. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ПІДРОЗДІЛІВ ДО ВИКОНАННЯ БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ В УМОВАХ МІННОЇ ВІЙНИ.....	55
Писарєв А.В., Радченко І.О., Писарєв С.А. ПОСИЛЕННЯ ВОГНЕВОГО УРАЖЕННЯ ПРОТИВНИКА ЗАСТОСУВАННЯМ ВОГНЕМЕТІВ.....	56
Ролін І.Ф., Хлєманцов Т.В. ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОАТЛАНТИЧНИХ СТАНДАРТІВ У СИСТЕМУ УПРАВЛІННЯ СИЛАМИ ОБОРОНИ.....	57
Сафошкіна Л.В. АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВІЙСЬКАМИ ЗА ДОСВІДОМ КРАЇН НАТО.....	59
Сербин В.В. ЩОДО ПОБУДОВИ АВТОМАТИЗОВАНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	60
Варакута В.П., Дяченко Д.В., Стародубцев С.О., Романюк В.А. ОБҐРУНТУВАННЯ ЗАЛЕЖНОСТІ РЕЗУЛЬТАТУ ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОВОГО БОЮ ВІД РІВНЯ ЯКОСТІ ЗМІСТОВНОСТІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЇ.....	61
Сутюшев Т.А., Чупрун В.Т. ЕМПІРИЧНА МОДЕЛЬ РОЗВІДУВАЛЬНО- ПОШУКОВОЇ ГРУПИ ПРИЗНАЧЕНОЇ ДЛЯ ВЕДЕННЯ ЕСТАФЕТНОГО ПОШУКУ.....	63
Сутюшев Т.А., Чупрун В.Т., Курбатов А.А., Семененко О.С., Фролова О.С. КОРЕЛЯЦІЯ ПСИХОФІЗИЧНОГО НАВАНТАЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ З ЯКІСТЮ ВИРІШЕННЯ ТЕСТОВИХ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ.....	64
Поляков В.Ю., Магмет Т.М. ПРО РОЛЬ АДМІНІСТРАТИВНОЇ СКЛАДОВОЇ УПРАВЛІННЯ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ І ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЮ ГВАРДІЄЮ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТОМ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ ДЕРЖАВИ.....	65
Санніков С.Г., Стойко О.С. ЗАГАЛЬНА ТАКТИКА ЗАСІДКИ, ЯК СПОСОБУ ВІЙСЬКОВОЇ РОЗВІДКИ І БОЙОВИХ ДІЙ ПІДРОЗДІЛІВ НГУ.....	66
Ткаченко М.Д. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВОГО ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ТА ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ ДЕРЖАВИ.....	67
Тробюк Д.В., Бєлашов Ю.О. МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ЖАНДАРМЕРІЇ ФРАНЦІЇ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	68
Уварова А.О. ЩОДО МЕТОДІВ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ БЕЗПЕКИ В АВТОМАТИЗОВАНИХ СИСТЕМАХ УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	69
Ульянов О.І. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОЇ ПОЛІЦІЇ.....	70

З М І С Т

Форноляк В.М. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВЗАЄМОДІЇ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ.....	72
Фалько С.А. ВОЄННА ІСТОРІЯ ТА ВОЄННА НАУКА В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	73
Харун О.М., Лось О.Д., Ягодзинський В.П. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНЖЕНЕРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАТИВНО-СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ ПРИ ВІДБИТТІ ЗБРОЙНОГО ВТОРГНЕННЯ.....	75
Харун О.М., Лось О.Д., Нещадін О.В. ПІДГОТОВКА МАРШУ З ДОСВІДУ ВІЙН КІНЦЯ ХХ □ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТЬ.....	76
Хорошун В.П., Ковалевський Є.П. УЧАСТЬ ЧАСТИН І ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У ВИКОНАННІ ФУНКЦІЇ ПО ОХОРОНІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА УЧАСТІ У ЗДІЙСНЕННІ ЗАХОДІВ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ.....	77
Чупрун В.Т., Сутюшев Т.А. МЕТОДИКА ОБГРУНТУВАННЯ СПОСОБУ ЕСТАФЕТНОГО ПОШУКУ.....	79
Чухлатий А.В. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ З ПРАВООХОРОННИМИ ФУНКЦІЯМИ ТА АДАПТАЦІЇ ДО ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	80
Шерстюк А.Д., Халеп В.В., Саморок М.Г. МОНІТОРИНГ ВІДКРИТИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ В ІНТЕРЕСАХ ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ.....	81
Яковенко Є.С., Воронін А.І. АНАЛІЗ ЗАСТОСУВАННЯ СЦЕНАРНОГО ПІДХОДУ В ТЕОРІЇ І ПРАКТИЦІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	82

Для нотаток

Для нотаток

Для нотаток

НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**“Службово-бойова діяльність
Національної гвардії України:
сучасний стан, проблеми та перспективи”**

Секція 1

Збірник тез доповідей

Відповідальний за випуск: *І.Є. Морозов*

Комп’ютерне складання і верстання: *С.О. Воробйов;
О.В. Ніконенко*

Формат 60x84¹/₁₆. Ум. друк. арк. 10,70.
Тираж 50 прим. Зам. № 160

Видавець і виготовлювач Національної академії Національної гвардії України
майдан Захисників України, 3, м. Харків-1, 61001.
Свідоцтво суб’єкта видавничої справи ДК № 4794 від 24.11.2014 р.